

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Oslavy lidových tradic s dvouletými dětmi v mateřské

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Alena Váchová

Vypracovala: Petra Eichnerová

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Prachaticích, dne: 9. 7. 2021

Petra Eichnerová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PaedDr. Aleně Váchové za odbornou pomoc, cenné rady a trpělivý přístup při zpracovávání bakalářské práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem respondentkám, které se v rámci výzkumného šetření podělily o své zkušenosti a názory.

Abstrakt

Bakalářské práce je zaměřena na oslavy lidových tradic s dvouletými dětmi v mateřské škole. V teoretické části jsou uvedeny obecné podmínky pobytu dvouletého dítěte v mateřské škole, jeho vývojová specifika a vhodné metody vzdělávání. Následuje seznámení s lidovou tradicí, jejím významem pro dítě a vzhledem k praktické části práce podrobnější popis oslav masopustu. Poslední kapitola této části práce se zabývá možnostmi plnění RVP PV prostřednictvím svátků a lidových tradic. V praktické části bylo přistoupeno ke změně vzhledem k omezenému provozu mateřské školy a nepravidelné docházce dvouletých dětí v době COVIDU-19. Bylo provedeno kvalitativní výzkumné šetření prostřednictvím rozhovorů s učitelkami mateřských škol zaměřené na způsob využití lidových tradic při práci s dvouletými dětmi. Dále byl zpracován, realizován a vyhodnocen program oslav masopustu s dvouletými dětmi v mateřské škole.

Klíčová slova: dvouleté dítě, lidová tradice, masopust, mateřská škola, předškolní vzdělávání

Abstract

This bachelor thesis is focused on celebration of folk traditions in the connection with two-year-olds children in kindergarten. In theoretical part there are mentioned general terms of stay of two-year-olds children in kindergarten, its development specifics and suitable education methods. This is followed by an introduction to folk traditions, its importance to the child and more detailed descriptions of masopust carnival. The last part of this thesis deals with the possibilities of fulfilling RVP PV due to holidays and folk traditions. In the practical part there was made change due to the limited operation of the kindergarten and the irregular attendance of two-year-olds children during COVID-19 quarantine. A qualitative research survey was carried out through interviews with kindergarten teachers focusing on how to use folk traditions in education of two-year-olds. Further there was processed, implemented and evaluated a programme of masopust carnival celebrations with two-year-olds in kindergarten.

Keywords: two-year-oldchild, folk traditions, Carnival, kindergarten, preschool education

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 DVOULETÉ DÍTĚ	9
1.1 Dvouleté dítě v mateřské škole.....	9
1.2 Vývojová specifika dvouletého dítěte	11
1.2.1 Hrubá a jemná motorika	11
1.2.2 Jazyk a řeč	12
1.2.3 Osobnostní a sociální vývoj.....	13
1.2.4 Hra dvouletého dítěte.....	14
1.2.5 Metody práce s dvouletými dětmi.....	15
2 LIDOVÉ TRADICE.....	17
2.1 Význam lidových tradic pro dítě	17
2.2 Oslava masopustu	18
2.2.1 Masopustní dny	18
2.2.2 Masopustní masky	19
2.3 Masopust v mateřské škole.....	20
3 MOŽNOSTI PLNĚNÍ RVP PV PROSTŘEDNICTVÍM SVÁTKŮ A LIDOVÝCH TRADIC..	22
3.1 Vzdělávací oblasti RVP PV v kontextu se svátky a lidovými tradicemi.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	29
4.1 Výzkumný cíl práce.....	29
4.2 METODOLOGIE	29
4.2.1 Zvolený typ výzkumu	29
4.2.2 Použité metody sběru dat.....	30
4.2.3 Popis výzkumného vzorku	31

5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	33
5.1 Analýza dat.....	33
5.2 Shrnutí výsledků a diskuze	41
6 PROJEKT – MASOPUST NÁM NASTÁVÁ, HOLKY KLUKY SVOLÁVÁ	45
6.1 Cíle projektu.....	45
6.2 pondělí	46
6.3 úterý.....	48
6.4 středa	51
6.5 čtvrtek	53
6.6 pátek	54
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma oslav lidových tradic. V dřívějších časech hrály lidové tradice důležitou roli v životě každého člověka, bohužel v důsledku dnešní uspěchané doby, některé z nich upadají v zapomnění a jejich význam pro člověka se vytrácí.

Lidové tradice pro mě odjakživa byly zajímavé a něčím přitažlivé a dle mého názoru mají co nabídnout i dnešním dětem. Jako učitelka mateřské školy mám tu možnost u dětí zájem o lidovou tradici rozvíjet, podporovat a seznamovat je s nimi, a to převážně u dětí mladších tří let, se kterými pracuji již pátým rokem. Bohužel se často setkávám s názorem, že pro takto malé děti je téma lidových tradic příliš složité a nemá význam se jimi zabývat. Tyto názory mě inspirovaly k tomu, abych se pokusila zjistit, jakým způsobem využívají učitelky mateřských škol svátky a lidové tradice při přímé práci s dvouletými dětmi a určila si jej za cíl své bakalářské práce.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje dvouletému dítěti, jeho pobytu v MŠ a též jeho vývojovým specifickým v oblastech hrubé a jemné motoriky, jazyka a řeči, v oblasti osobnostního a sociálního vývoje, je zde popsána hra dvouletého dítěte a krátce shrnuty metody práce s touto věkovou skupinou. Dále popisuje lidovou tradici, její význam pro dítě a vzhledem k praktické části práce je zde podrobněji popsána oslava masopustu. Poslední kapitolou této části práce je plnění RVP PV prostřednictvím svátků a lidových tradic. Praktická část práce obsahuje kvalitativní výzkumné šetření uskutečněné pomocí rozhovorů s učitelkami mateřských škol, pracujícími s dvouletými dětmi. Pokusila jsem se zmapovat, jakým stylem pracují s lidovými tradicemi při své práci s dětmi, jak je s dětmi seznamují nebo s jakými problémy se setkávají při seznamování dětí s lidovými tradicemi. Součástí praktické části práce je týdenní projekt, zaměřený na lidové tradice v období masopustu, uskutečněný s dvouletými dětmi v mateřské škole.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DVOULETÉ DÍTĚ

Dvouleté dítě lze zařadit do batolecího věku, který trvá od jednoho roku zhruba do 3 let. Jedná se o období významné pro rozvoj mnoha kompetencí i dětské osobnosti. Dítě se stává samostatnějším, usiluje o sebeprosazení, o potvrzení svých kompetencí, ale i o zjištění svých limitů. Pro toto období je charakteristické osamostatňování dítěte a uvolňování z různých vazeb (Vágnerová, 2005).

Matějček (1996) nazval toto období jako „období vzdoru“, kdy se děti kolem dvou let až nápadně vztekají, vzdorují a bývá s nimi těžké pořízení.

K. E. Allen a L. R. Marotz (2002) doplňují, že se dvouleté děti často spontánně smějí, umějí dávat najevo vřelé city, osvojují si mnohé dovednosti a zdokonalují ty naučené.

1.1 Dvouleté dítě v mateřské škole

Předškolní vzdělávání je institucionálně zajišťováno mateřskými školami, lesními mateřskými školami a mateřskými školami zřízenými dle § 16 odst. 9, jejichž úkolem je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu a zajistit dítěti takové prostředí, které bude napomáhat jeho aktivnímu rozvoji a učení (MŠMT, leden, 2018).

Podle § 34 odst. 1 a 3 zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona, je předškolní vzdělávání poskytováno dětem ve věku od 2 zpravidla do 6 let, přičemž dítě mladší 3let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok. O jeho přijetí či nepřijetí rozhoduje ředitel mateřské školy (školský zákon).

K přijímání dvouletých dětí do mateřských škol vydalo MŠMT informační materiál, jehož cílem je upřesnit a zpřehlednit informace týkající se předškolního vzdělávání dětí ve věku od dvou do tří let. Poukazuje na nutnost zajištění kvalitních podmínek vzdělávání dětí ve věku od dvou do tří let, které se týkají bezpečnosti, hygieny, psychosociálních, materiálních a personálních podmínek též životosprávy a stravování, organizace vzdělávání, obsahu vzdělávání, financování a spolupráce se zákonnými zástupci dětí a s ostatními organizacemi. Uzpůsobení těchto podmínek vzdělávání zajišťuje ředitel školy (MŠMT, únor, 2020).

Navštěvování mateřské školy může být přínosné jak pro dítě, jeho rodinu tak i pro mateřskou školu. Je však důležité kromě přínosů znát také možná rizika. Splavcová a Kropáčková (2016) popsaly přínosy pro děti a rizika, které mají přímou souvislost s vytvořením potřebného prostředí, nastavením vhodných podmínek odpovídající pro vzdělávání dětí mladších tří let. Mezi přínosy lze zařadit **možnost celkového rozvoje**, který mateřská škola může poskytovat díky kvalifikovaným pedagogům. Každá mateřská škola si na základě RVP PV vytváří školní vzdělávací program dle svých podmínek (lokalita, velikost školy, prostředí, vybavení, personál, děti) a tím zajišťuje, že žádná vzdělávací oblast nezůstane opomenuta. Jako další přínos uvádějí **zapojení mezi vrstevníky**. I tyto děti mají potřebu vyhledávat společnost druhých lidí, a to jim mateřská škola umožňuje. Děti si vytváří nové sociální vztahy, posilují svou sociální roli a zapojují se do společnosti. Mateřská škola též nabízí **variabilní prostředí** díky nepřebornému množství didaktických pomůcek, hraček a díky různým materiálům pro činnosti dětí. V mateřské škole má dítě možnost dělat takové činnosti, které by doma nebyly možné nebo vhodné. Zkoumají, objevují a při tom se nemusejí bát, že něco rozbijí, ušpiní, vylíjí či poškodí. Dalším přínosem pro dítě je **podpora samostatnosti**. Děti dostávají prostor pro získání nových dovedností zejména v rámci sebeobsluhy. Pro jejich sociální a emocionální vývoj je důležité zažít pocit „to umím sám“. V neposlední řadě je zmiňovaným přínosem **pravidelný režim**. V mateřské škole má režim svou pravidelnost, což dětem velmi prospívá, jelikož ji řadíme k nezákadnějším potřebám člověka.

„Aby byl pobyt v mateřské škole ku prospěchu dítěte, musí si tam dobře zvyknout a cítit se tam dobře a v bezpečí“ (Mertin, 2011, s. 154).

Autorky (Splavcová & Kropáčková, 2016) uvádějí i možná rizika, která mohou nastat při zařazení dítěte do mateřské školy. Tím prvním je **nezralost**. Některé dítě se ve dvou letech bude adaptovat výborně, jiné dítě ještě ve čtyřech letech na docházku do mateřské školy není zralé. Důležité je, aby rodina byla na takové riziko dobře připravena a měla v záloze jiné řešení (matka zůstane doma, prarodiče, chůva). Druhým rizikem je **nedostatečná adaptace**. Dítě by mělo mít dostatečný čas na adaptaci, jelikož i u zralého dítěte může dojít po urychlené adaptaci k dlouhodobě přetrvávajícím problémům. Podle Mertina (2011), jeli to možné, by se dítě mělo před

svým nástupem do mateřské školy seznámit s učitelkami a s novým prostředím. **Nepřiměřená délka pobytu** je další riziko, které lze nastat. Není optimální, pokud dítě stráví v mateřské škole osm a více hodin denně. Bohužel málo zaměstnavatelů umožní rodičům zkrácený úvazek nebo práci z domova. K **nadměrné zátěži** dítěte může dojít tehdy, pokud ho zapojujeme do kolektivu větších dětí. Dítě může být přetěžováno zvýšeným hlukem ve třídě, vlastními prováděnými činnostmi, rychlým pohybem nebo celkovou aktivitou dětí ve třídě. Posledním rizikem je **nepřehlednost prostředí** neboli prostor v mateřské škole, který může být pro děti nepřehledný, nejistý, velký a nebezpečný (Splavcová&Kropáčková, 2016).

1.2 Vývojová specifika dvouletého dítěte

Období mezi druhým a třetím rokem života je pro dítě významným a důležitým obdobím v mnoha ohledech. Dochází k intenzivnímu rozvoji řeči, motorických dovedností zejména zdokonalování pohybových aktivit i k výraznému osamostatňování dítěte. Dítě v tomto období rádo objevuje, manipuluje a experimentuje s předměty (Kropáčková&Splavcová, 2017).

1.2.1 Hrubá a jemná motorika

Chůze se u dvouletého dítěte dále rozvíjí, stabilizuje a též se rozvíjí běh. Dítě běhá, skáče, má rádo spojení pohybu s hudbou a rádo se zapojuje do různých pohybových aktivit. Pokud má dítě dostatek příležitostí, rozvíjí se u něj mnoho dovedností manipulačních i další speciálně pohybové např. jízda na tříkolce, koloběžce, kole apod (Dvořáková, 2009). Dvouleté dítě má zhruba čtyřnásobek své porodní váhy, váží přibližně 11,8 až 14,5 kg a přibere v průměru 0,9 až 1,1kg, průměrná výška je 86,5 až 96,5 cm. V tomto období se dítě drží více zpříma, stále má veliké a vystouplé břicho a ohnutá záda, jelikož nejsou dosud plně vyvinuty břišní svaly. Dítě se dokáže vyhnout překážkám, v běhu si je jistější a už nepadá tak často. Ovládá chůzi do schodů, nestřídá však při tom nohy. Umí skákat, na okamžik udrží rovnováhu na jedné noze (Allen&Marotz, 2002).

Podle Mertina (2011) mají pohybové dovednosti velký význam pro rozvoj psychiky, utváření sebehodnocení a pro začlenění dítěte do skupiny mezi své vrstevníky. Jemnou motoriku, a zvláště pak grafomotoriku dítě rozvíjí a trénuje prostřednictvím sebeobslužných nebo běžných domácích aktivit, při kterých dítě úspěšně asistuje. Při kreslení a později psaní, se klade v prvních fázích rozvoje této dovednosti důraz na radost a potěšení, ne na výkon. Je důležité od počátku dbát na přiměřené držení psacího nástroje a uvolnění ruky při kreslení.

Langmeiera Krejčířová (2006) uvádějí, že pokroky v jemné motorice a vnímání dítěte lze postřehnout na pokusech o čmárání. Dítě se snaží o napodobení čáry podle dospělého, zřejmé je i úsilí o zachování vertikálního směru čáry. Dvouleté dítě rádo čmárá, zvládne dělat pěkné krouživé pohyby, po dospělém napodobuje svislé čáry, avšak udělat vodorovné čáry je pro něj zatím těžký úkol.

Z velké části se dítě nají samo, lžičku, se kterou obratně zachází, drží pevně a též umí pít ze skleničky nebo hrnečku. Při oblékání si dovede natáhnout čepici na hlavu, ponožky na nohy a zvládne si také obléct i kalhotky (Matějček, 2005).

1.2.2 Jazyk a řeč

Dítě začíná vytvářet věty, většinou o třech slovech, z nichž jedno je sloveso. Gramatické rozlišování osob a pádů není zatím vždy správné, dovede však použít množné číslo. Také má snahu říkat si svým vlastním jménem, kterým je volají ostatní. Počátek čtení začíná prohlížením obrázkových knížek. Dítě v tomto období už umí samo obracet stránky jednu po druhé a už dopředu ví, co se, na které stránce objeví (Matějček, 2005).

Podle K. E. Allen a L. R. Marotz (2002) si dítě uvědomuje, že jazyk je účinným prostředkem k vyjádření svých potřeb a přání, na které ostatní reagují. Slovní zásoba se u dvouletého dítěte neustále rozšiřuje, aktivně používá padesát až tři sta slov, rozumí však více, než kolik dokáže vyjádřit. Utváří záporné věty způsobem, že ke kladně znějící větě přidá záporku „ne“, neustále se ptá „Co to je?“. Zcela běžné je i zadržávání ve větě a jiné projevy, které narušují plynulost řeči.

Podle Mertina (2011) má každé dítě odlišné dispozice k osvojování řeči, proto je k plnému rozvoji řečových dovedností u každého dítěte zapotřebí trochu jiný čas

a různý počet příležitostí. U jednoho dítěte postačí k osvojení nových slov či vět jedno dvě opakování, u jiného dítěte k upevnění obvyklého slovního spojení nepostačí ani dvacet opakování. Takovéto rozdíly mezi jedinci jsou přirozené a je nutné s nimi počítat i v dalších oblastech. Řeč dítěte je výrazně ovlivněna sociálním prostředím, ve kterém žije. Při rozvoji řeči jsou patrné velké rozdíly v podnětnosti rodinného prostředí, jelikož právě rodiče zprostředkují dítěti jak kvantitu, tak i kvalitu řečového projevu.

Pro dvouleté dítě je důležitý správný řečový vzor, jelikož ještě neumí správně vyslovovat. Rádo pojmenovává věci, které vidí, rozlišuje, co je velké a co malé, jak dělá velký pes a naopak. Dítě si rádo prozpěvuje, i když se nejedná o nějakou konkrétní písničku, rádo si samo povídá a své pohybové aktivity často doprovází slovem (při běhání „utíkám, utíkám“). Nejprve dítě komunikuje s dospělými, jako jsou rodiče, učitelka a poté se postupně učí komunikovat i se svými vrstevníky. K rozvoji řeči přispívá i rozvoj motoriky, zvyšuje se dětská touha po poznání, zkoumání a experimentování s předměty, ale i se slovy (Kropáčková&Splavcová, 2016).

1.2.3 Osobnostní a sociální vývoj

Velký význam má pro dvouleté dítě jeho rodina. Čím je ale starší, tím více ho zajímají jeho vrstevníci a ostatní děti. Navazování kontaktů je tedy u těchto dětí velmi individuální a k formování dětské identity často přispívá skutečnost, jak o dítěti hovoří dospělí – např. „ty jsi pěkné zlobidlo“. Dítě, které navštěvuje mateřskou školu, získává novou sociální roli, dokáže akceptovat nastavené normy chování. Pokud jsou ve třídě dvouletých dětí stanovená pravidla, která dětem zároveň poskytují určitou jistotu, dítě samo dokáže říci, co dělat může a co nemůže. U těchto dětí lze očekávat více konfliktů mezi sebou, jelikož jejich emoce jsou mnohdy silnější, proto nastavená pravidla porušují (Splavcová& Kropáčková, 2016).

Dvouleté dítě se už v tomto období zajímá o druhé lidi a dokáže se do nich vcítit. Jiné dítě, které má strach nebo ho něco bolí, utěšuje, svou náklonnost k druhým projevuje až přílišným objímáním a pusinkováním. Pokud dítě přemůže pocit bezmoci nebo vzteku, je pro dvouleté dítě typické, že se uchyluje k tělesnému násilí. Během záchvatu vzteku s dítětem nelze rozumně mluvit, postupným zlepšováním verbálních schopností se však tato agresivita snižuje. Dítě bývá často netrpělivé, obtíže mu dělá čekání

a střídání se. Sleduje, jak si ostatní děti hrají a jejich hru se snaží napodobovat. Rádo si ale hraje samo, a do her se zatím nezapojuje. Většinou se těžko rozhoduje, chce všechno a má sklon hračky hromadit (Allen&Marotz, 2002).

Dále Kropáčková a Splavcová (2016) upozorňují na rozvoj vědomí sebe sama, což se projevuje mimo jiné také potřebou sebeprosazení, kdy se dítě osamostatňuje a některé činnosti chce provádět samo. O vzdoru, který k tomuto období patří, byla již zmínka.

1.2.4 Hra dvouletého dítěte

Svobodová (2010) hru popisuje jako svobodnou aktivitu, ke které dítě nesmí být nuceno a kterou nelze vykonávat na povel, jelikož tím ztrácí svou přitažlivost a radost ze hry.

Pro dítě je hra tou nejpřirozenější a nejčastější aktivitou, přinášející uspokojení a nové zkušenosti. Prostřednictvím hry si dítě zkusí přehrávat situace, kterým ne zcela rozumí, pomáhá mu zapomínat na problémy nebo naopak se s některými vyrovnat.

„Dítě si hraje především proto, že má potřebu účasti na životě dospělých, hra mu pomáhá zmocnit se světa, porozumět mu, pochopit ho“ (Opravilová&Gebhartová, 2011, s. 84).

Podle Opravilové a Gebhartové (2011) hra u dítěte odráží stupeň jeho fyzického a psychického vývoje, přináší mu maximální citové uspokojení a příjemný duševní stav nezbytný pro zdravý vývoj osobnosti.

Hra má mnoho podob a lze jí dělit podle různých kritérií. Z hlediska vývoje dítěte bývá první **hra smyslová**, která se rozvíjí již od prvního roku života dítěte, kdy dítě uchopuje předměty, vnímá je hmatem, zrakem, čichem i sluchem. **Záměrnou manipulací** postupuje hra dítěte na vyšší úroveň. Dítě předměty přemísťuje, vozí, nakládá a vykládá. Následuje **experimentace**, kdy dítě zjišťuje, co všechno se s předměty dá dělat, kolik má částí. Další hrou je **hra konstruktivní**, jejímž počátkem je destrukce. Jde o stadium vývoje hry, kdy dítě nejprve rozebírá. Je to způsob poznávání. Dalším typem hry dvouletého dítěte je **hra napodobivá**, kdy dítě pozoruje své okolí a poté vše, co vidělo a zažilo, použije ve své hře (vaří, pere, uklízí, opravuje auto...). První **hry**

s **pravidly** je dítě schopno hrát kolem třetího roku. Dítě musí být schopno chápat a dodržovat předem daná pravidla.

Paralelní hra se vyskytuje v tu dobu, kdy dítě začíná vnímat děti kolem sebe, tedy kolem druhého roku. Děti si hrají vedle sebe, každé ale samostatně. V mateřské škole se velmi rychle rozvíjí spolupráce a kooperace, děti začínají vyhledávat pro svou hru společnost, tehdy nastupuje hra **párová a skupinová**.

Dvouleté dítě nevnímá čas, pokud ho hra zaujme, vydrží u činnosti dlouho, jindy hru opustí a nahradí jinou, jiné aktivity rádo do úmoru opakuje. Nelze však u dvouletého dítěte očekávat, že se po přerušení vrátí k předešlé hře a naváže tam, kde skončilo (Kropáčková&Splavcová, 2016).

Říčan (2014) také zmiňuje smyslové zábavy, které má batole v oblibě, především napodobování nejrůznějších zvuků. Dále hry s vodou a pískem, materiály, které dítě zaujímá svou tvárností. Na pískovišti si batole dokáže hrát celé hodiny. Válí sudy, kutálí míčem a házíme-li ho pomalu a zblízka, už ho také chytí. Hra je pro batole přípravou na práci, při ní procvičuje své schopnosti, intenzivně a mnohostranně se cvičí. Pomáhá dítěti vyrovnat se s těžkostmi a konflikty, které ho potkávají a ve kterých je bezmocné.

V tomto období často dítě svými projevy baví své okolí. Dovede se všelijak legračně tvářit, napodobuje zvířata, lidi a vymýšlí nejrůznější lumpárny. Je to roztomilý věk, kdy si dítě hledá příležitost, jak se smát, pokud se tedy cítí v bezpečí a je zdravé (Matějček, 2003).

1.2.5 Metody práce s dvouletými dětmi

Předškolní vzdělávání je přizpůsobeno vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí tohoto věku a tato vývojová specifika při vzdělávání dětí plně respektuje.

Při vzdělávání dětí mladších tří let je nutné zajistit takové podmínky, odpovídající vývojovým specifikům, individuálním potřebám, zájmům a možnostem dětí této věkové skupiny. Dvouleté dítě rádo experimentuje, objevuje, touží po poznání a poznává všemi smysly. Neorientuje se v čase ani prostoru, žije pouze přítomností. Pro dvouleté dítě je typické učení nápodobou, prožitkové učení založené na přímých zážitcích dítěte, situační učení, které se opírá o vytváření a využívání situací, poskytující

dětem praktické a srozumitelné ukázky životních souvislostí tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům tehdy, kdy jej potřebuje a lépe chápalo jejich smysl. Avšak nejdůležitější metodou učení je učení hrou, které se dítě věnuje dle svých zájmů a vlastní volby. Pro takto malé děti jsou též důležité pravidelné rituály a opakování činností. Svou pozornost udrží jen na krátkou dobu, je tedy nutné nabídku činností často střídat a ponechat prostor převážně volné hře a pohybovým aktivitám (MŠMT, leden, 2018).

2 LIDOVÉ TRADICE

Lidové tradice, zvyky a rituály provázejí člověka už od pradávna. Většina forem lidové obřadnosti byla úzce spjata s vírou lidí, přírodou a sloužila ke stmelování rodin, obce i celého národa. Lidové tradice vnášejí do našeho života nejen řád a pravidelnost, ale také radost, mravní hodnoty a pospolitost lidí (Šottnerová, 2009).

Slavnosti lze také chápat jako důležité životní milníky, poskytující nám únik od každodennosti, příležitost si odpočinout, pobavit se a rozjímat (Římánková, 2020).

2.1 Význam lidových tradic pro dítě

Podle Mišurcové a Severové (1997) kultura a umění zaujímají významné místo ve výchově dětí a působí na ně od počátku jejich života. Umění rozvíjí smysl pro estetické kvality i další hodnoty, pro člověka je zdrojem bohatých zážitků a zkušeností, nových poznatků o světě i o sobě samém a bývá prostředkem seberealizace člověka v mnoha uměleckých činnostech. Stejně tak Římánková (2020) uvádí, že svátky a jejich oslavy jsou pro malé děti velmi důležité. Nejde jen o běžné svátky, jako jsou Vánoce, ale významné jsou i různé opakující se rodinné tradice, díky kterým si z dětství odnášíme výrazné zážitky s sebou do dospělosti a tyto pozitivní emoce předáváme dál svým dětem.

Svobodová (2010) zmiňuje důležitost rituálů v mateřské škole, které dětem přináší příjemné naladění, určitou jistotu, že věci mají svůj řád, vytváření prosociálních vzorů a vztahů, možnost uplatnění i pro méně aktivní děti. Díky rituálům děti zažívají pocit sounáležitosti s ostatními dětmi, upevňování určité zkušenosti i její přijetí a zvnitřnění.

„To, že se dítě setkává s národními oslavami, zvyky, rituály již v mateřské škole, usnadňuje toto porozumění a přijetí především díky hravosti a zábavnosti, se kterou jsou tyto oslavy dětem předkládány a spojovány“ (Kupcová et al., 2016, s. 7).

Dětem je umožněno lépe porozumět a poznávat filozofii svátků díky hrám a činnostem. Toto poznání je významné jak pro české děti, jež si upevňují národní identitu, tak i pro děti z jiných etnických a národnostních skupin, jimž pomůže lépe poznávat specifika národa, ve kterém žijí ať už dočasně nebo celoživotně (Kupcová et al., 2016).

2.2 Oslava masopustu

Vzhledem k praktické části práce bude v této části přiblížena tato tradice podrobněji.

„Masopustní nebo také fašankové období bylo časem, kdy se doporučovalo hojně jíst maso a vše mastné a masité. Věřilo se totiž, že ten, kdo spořádá v průběhu masopustu hodně takových pokrmů, zůstane po celý rok při síle“ (Pitrová, 2006, s. 12).

Slovo Masopust Šottnerová (2009) popisuje jako složeninu dvou slov (maso a půst), které vyjadřovaly následující období střídmosti v zábavách a stravování. V Česku se tento název liší podle krajů: na Moravě se mu říká „fašank“, na Slovácku a Valašsku „ostatky“ někde se můžeme setkat s názvem „končiny“. Masopustní období je jakýmsi předělem mezi zimním časem a časem probouzející se přírody, ale nikdy toto období nebývá stejně dlouhé. Jeho délka se stanovuje dle Velikonoc. Langhammerová (2008) popisuje začátek masopustního období od 7. ledna, tedy po svátku Tří králů, kdy končí období Vánoc. Uzavírá se na masopustní úterý, v den před popeleční středou, kterou začíná čtyřicetidenní předvelikonoční půst.

V tradičním rytmu života masopust znamenal čas radosti a uvolnění, období naplněné tanečními zábavami, zabíjačkami, bály nebo šibřinky. Bujaré veselí bylo nejvýraznější hlavně poslední tři dny, tedy na samotný závěr masopustu začínající „tučným“ čtvrtkem.

2.2.1 Masopustní dny

Šottnerová (2009, s. 20) popisuje závěr masopustu, tedy masopustní dny takto: **Tučný čtvrtek** je posledním čtvrtkem před masopustní nedělí, pro něhož je typické hodování a váže se k němu tato pověra: *„Kdo v tento den hodně jí a pije, tomu v příštím roce nebude chybět síla a zdraví.“* Pořádali se zabíjačky, pekly husy a vše se zapíjelo pivem. **Taneční neděle** byla zasvěcena tanci. Konaly se plesy, tancovačky i speciální zábavy jako „mužovský bál“ či „babský bál“. Někde se začínalo už v sobotu a končilo se v pondělí v noci. Tanečníci se velmi snažili, aby naplnili tuto pověru: *„Obilí a len bude letos tak vysoké, jak vysoko budou tanečníci vyskakovat.“* **Masopustní pondělí** patřilo „mužovskému bálu“, konanému pouze pro ženaté a vdané. **Maškarnímu úterý** dominoval průvod masek leckde doprovázený žákovskými divadelními hrami

a krojových zvyků. **Popeleční středa**, jejíž název je odvozen od svččeného popelu, kterým kněz při bohoslužbě dělá věřícím kříž na čele, je začátkem období předvelikonočního půstu. Po staveních chodíval směšně ustrojený muž hledající Masopusta, který si také vykoledoval poslední zbytky z masopustní hostiny.

Vrcholem masopustního veselí bylo maškarní úterý, kdy se konaly obchůzky. Langhammerová (2008) uvádí, že zásadou těchto obchůzek je stereotypnost a opakování daného obřadu v každém domě, jež musí koledníci, maškarádi, medvědáři aj. navštívit. Průběh masopustního dne má svůj řád, ale může se lišit dle místních tradic. Účastníci se obvykle scházejí v místním hostinci a následně společně s kapelou, nejčastěji dechovkou, vyrazí na obchůzky celou obcí.

2.2.2 Masopustní masky

V masopustním průvodu lze vidět mnoho masek, jejichž vzhled prošel postupem času změnami, některé masky zanikly, jiné naopak vznikly. Za hlavního aktéra masopustního průvodu je považován **medvěd**, který byl považován za symbol rozmnožování a který se může svým vzhledem také lišit. Buď to má navrch obrácený kožich, nebo je tvořen pytlovinou pošítou slámou či hrachovinou (zbytky po sklizni hrachových lusků). Dále masku tvoří medvědí hlava či obličejová maska se špičatou čepicí, slaměný ocas a zvonec. Další maskou je **klibna, šiml nebo kobyla**, k níž je zapotřebí dvou lidí. Jeden drží masku hlavy, druhý pak tvoří hřbet a zadní nohy a přes sebe mají přehozenou bílou plachtu. **Brůna** měla být maska hrůzostrašná, podobající se částečně žirafě, koze nebo velbloudu. Ústředním znakem této masky jsou kozí či zahnuté rohy berana. Masku **báby** nosí na zádech nůši, ve které je vycpaná loutka dědka nebo dítěte, ale setkat se můžeme i s dítětem či dědkem, který nosí před sebou loutku báby. **Žid**, oblečený ve starém obleku se záplatami, býval symbolem zmatku, krádeží nebo smlouvání. V masopustním průvodu má za úkol krást a následně tyto věci prodávat. Na Valašsku **pohřebenář, slaměník** na Vysočině a ve středních Čechách **hrachovec**. Je to maska pošíta slámou nebo hrachovinou, se začervenalými tvářemi, v ruce držící bič. Výrazně nalíčení muži představovali **nevěstu**, kterou doprovázel ženich. Mladí chlapci se často převlékali za **Turky**. Chodívají ve čtveřici, mají vysoké čepice zdobené růžičkami z krepového papíru, jezdecké boty a bílé rukavičky. **Gryci** je maska používaná na Hané, s vysokou papírovou čepicí a podvázanou košilí před oblek. Předvoj průvodu

představoval **laufr** nebo také **strakatý**, který zjišťoval boucháním na vrata to, zda bude průvod v konkrétním domě přijat. Jeho oděv byl různobarevný, tvořen z kousků látek, v ruce držel hůl a na hlavě měl papírovou čepici. **Kominík** v klasickém vzezření začerňoval lidem tváře a v chalupách kontroloval pece, zda v nich nezůstala nějaká dobrota. Se strašidelným obličejem a kosou v ruce, naháněla strach **smrt** a **masky řemeslníků** jako např. švec, řezník, hasič, policajt aj. nesměly v průvodu také chybět (Šottnerová, 2009).

2.3 Masopust v mateřské škole

Školní rituály, kam lze řadit společné oslavy narozenin a jmenin nebo oslavy tradičních svátků a tradic daného regionu, ovlivňují soudržnost skupiny převážně díky pozitivní atmosféře a radostným zážitkům, které tyto rituály doprovází. (Koťátková, 2008)

Masopust se slaví v období, kdy je venku ještě zima a většina činností se odehrává v mateřské škole. Je to čas příhodný k veselí, vzájemnému sdílení, pohádkám probouzející tradice – tradice plné řemesel, říkadla a her. Podle Kupcové a kol. (2016) je dobré, pokud mají děti možnost se na přípravách masopustu či maškarního reje podílet. Též je vhodné zapojit do příprav a později i realizace oslavy rodiče dětí. Může se stát, že některým dětem je hluk a shon maškarního reje nepříjemný. Je důležité takové děti do činností nenutit a umožnit jim aktivity z bezpečného místa pozorovat.

Masopust je vhodnou příležitostí k učení a poznávání mnoha nového. Podle Kupcové a kol. (2016, s. 121) se děti v tématu mohou učit např. toto:

- seznamovat se s tradicemi svého kraje;
- tvořit masky a převleky;
- tančit, hrát na hudební nástroje, experimentovat s pohybem, hudbou a rytmem, říkadla a písničky související s tématem;
- poznávat lidské tělo a jeho odlišnosti od těla zvířat;
- rozvíjet manuální dovednosti a zručnost;
- poznávat různá řemesla;
- poznávat různé potraviny;
- plánovat, připravovat, těšit se;
- vyjadřovat své pocity a prožitky;

- kultivovat si svůj vkus a estetické cítění;
- poznávat druhé, jejich zájmy a konfrontovat je se svými;
- spolupracovat;
- radovat se a užívat si veselí.

Takové téma je i velkou příležitostí, kdy se děti mohou setkat s hodnotami jako je spolupráce a úcta k práci druhých, tradice, legrace a veselost (Kupcová et al., 2016).

3 MOŽNOSTI PLNĚNÍ RVP PV PROSTŘEDNICTVÍM SVÁTKŮ A LIDOVÝCH TRADIC

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) je kurikulární dokument státní úrovně, vymezující hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. RVP PV pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi, které spolu vzájemně korespondují, navazují na sebe a též stanovuje „*cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů, a to nejprve v úrovni obecné a následně v úrovni oblastní*“ (MŠMT, leden, 2018, s.9). Kategorie jsou nazvány jako rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy.

Rámcové cíle formulované jako záměry v úrovni oblastní znějí takto:

- 1) *rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání*
- 2) *osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost*
- 3) *získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí* (MŠMT, leden, 2018, s. 10).

Pokud jsou tyto cíle naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření klíčových kompetencí, které jsou vyjádřeny v podobě činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů. Klíčové kompetence jsou formulovány jako „*soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince*“ (MŠMT, leden, 2018, s. 10). Svobodová (2010) doplňuje, že tyto kompetence jsou velice rozsáhlé a je důležité, aby je předškolní pedagog znal a uměl s nimi pracovat tak, že si určitou kompetenci konkretizuje do podoby výstupu z dané činnosti.

Zde jsou uvedeny vybrané klíčové kompetence související se svátky a lidovými tradicemi:

Kompetence k učení:

- *dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách, orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije;*

- Klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které vidí kolem sebe, poznává, že se může mnohé naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo;

Kompetence k řešení problémů:

- dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem;
- Nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu;

Komunikativní kompetence:

- dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, dramatickými, hudebními apod.);

Sociální a personální kompetence:

- dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyjednávat a uzavírat kompromisy;
- Napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí;

Činnostní a občanské kompetence:

- dítě se zajímá o druhé i o tom, co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění;
- Chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost a pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky. (MŠMT, leden, 2018, s. 11-13).

V rámci činností, které k oslavám tradic pedagog zvolí, lze samozřejmě směřovat i k dalším kompetencím RVP PV.

3.1 Vzdělávací oblasti RVP PV v kontextu se svátky a lidovými tradicemi

V RVP PV je vzdělávací obsah uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a personální. (MŠMT, leden, 2018, s. 14).

Každá tato oblast dále zahrnuje vzájemně se propojující kategorie, jsou jimi: **dílčí cíle** – vystihují to, co by měl učitel během předškolního vzdělávání sledovat a u dítěte podporovat. **Vzdělávací nabídka**–znamená jakýsi souhrn praktických a intelektových činností, popř. příležitostí sloužících k naplňování cílů a k dosahování výstupů. Nabízené činnosti by měly být pestré, mnohostranné a měly by odpovídat konkrétním možnostem a potřebám dětí. **Očekávané výstupy** – jsou formulovány tak, aby měly charakter způsobilostí, tedy to, co dítě na konci předškolního vzdělávání zpravidla dokáže. Jejich dosažení však není pro dítě povinné. Zmiňovaná jsou také **rizika** upozorňující učitele na to, čemu by se měl vyvarovat (MŠMT, leden, 2018).

Ze všech těchto kategorií se vážou k svátkům a lidovým tradicím nejvíce následující body vzdělávacího obsahu RVP PV (2018, s. 15-29):

Dítě a jeho tělo (biologická oblast)

1. Dílčí cíle-osvojení si věku přiměřených praktických dovedností; rozvoj fyzické i psychické zdatnosti.
2. Vzdělávací nabídka-manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které nás obklopují a jejich praktickým používáním; hudební a hudebně pohybové hry a činnosti.
3. Očekávané výstupy-koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou; ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.).
4. Rizika-omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům; nedostatečně připravené prostředí,

nedostatečné vybavení náčiním, náradím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

Dítě a jeho psychika (psychologická oblast)

1. Dílčí cíle-rozvoj komunikativních dovedností (verbální i neverbální) a kultivovaného projevu; vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a kučení, podpora a rozvoj zájmu o učení; rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.
2. Vzdělávací nabídka-společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.); hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity); estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další).
3. Očekávané výstupy-vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách; vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim; těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním.
4. Rizika-málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim; omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimoracionálního poznávání; málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování.

Dítě a ten druhý (interpersonální oblast)

1. Dílčí cíle-vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.); rozvoj kooperativních dovedností.
2. Vzdělávací nabídka-aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.); společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření.
3. Očekávané výstupy-chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobností odlišnosti jsou přirozené; spolupracovat s ostatními.
4. Rizika-nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance; prostředí, které nabízí málo příležitostí ke spolupráci a komunikaci s druhým.

Dítě a společnost (sociálně-kulturní oblast)

1. Dílčí cíle-seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije; vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňující tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat.
2. Vzdělávací nabídka-přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.); aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.).
3. Očekávané výstupy-vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo); chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí.

4. Rizika-nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku; nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění.

Dítě a svět

1. Dílčí cíle-seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu; vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.
2. Vzdělávací nabídka-sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé; přirozené a zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období).
3. Očekávané výstupy-mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte; vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě zemi, vesmíru apod.).
4. Rizika-nedostatek příležitosti vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu; nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část je rozdělena do dvou částí. První část obsahuje vlastní výzkumné šetření prováděné pomocí polostrukturovaných rozhovorů s učitelkami mateřských škol pracujícími s dvouletými dětmi. Otázky byly zaměřené na svátky a lidové tradice a jak je v MŠ oslavují

Druhá část je věnovaná mému týdennímu projektu, který jsem v MŠ s dvouletými dětmi realizovala. Náměty na činnosti se pojí k tradici masopustních oslav.

4 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Výzkumný cíl práce

Existuje mnoho publikací zabývajících se svátky, lidovými tradicemi a tím, jak je lze pro práci s dětmi využít, žádné ale nejsou určené přímo pro dvouleté děti.

Cílem mého výzkumného šetření je zjistit, jakým způsobem učitelky v mateřských školách využívají svátky a lidové tradice při své práci s dvouletými dětmi. Zajímám se o to, do jaké míry děti se svátky v MŠ seznamují, zda se do oslav zapojují rodiče a jaké konkrétní lidové tradice v MŠ slaví. Jelikož jsem výzkum prováděla v zimních měsících od ledna do března, více jsem se zajímala také o to, jak v mateřských školách slaví Masopust. Odpovědi byly zároveň inspirací pro vlastní program oslav masopustu.

Výzkumné otázky

Pro své výzkumné šetření jsem zvolila tyto otázky:

- 1) Jakým způsobem využívají učitelky MŠ svátky a lidové tradice při přímé práci s dvouletými dětmi?
- 2) S jakými problémy se učitelky MŠ při seznamování dvouletých dětí s tradicemi a svátky potýkají?
- 3) Jaký přínos má dle učitelek MŠ seznamování dětí s lidovými tradicemi?

4.2 METODOLOGIE

4.2.1 Zvolený typ výzkumu

Pro splnění výzkumného cíle jsem ve své bakalářské práci zvolila typ kvalitativního výzkumu, jehož podstatou je do široka rozprostřený sběr dat, aniž by na počátku byly stanoveny základní proměnné (Švaříček&Šedřová, 2007).

Hendl(2005, s. 50) zmiňuje významného metodologa Creswella, který definoval kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.*“

Na počátku výzkumného šetření si výzkumník určí téma a též základní výzkumné otázky, které lze podle potřeby v průběhu výzkumu, sběru či analýzy dat měnit nebo doplňovat. Díky těmto vlastnostem se na kvalitativní přístup nahlíží jako na „*pružný typ výzkumu*.“ (Hendl, 2005, s. 50).

4.2.2 Použité metody sběru dat

Pro získání potřebných informací k mému výzkumnému šetření jsem si zvolila metodu hloubkového rozhovoru. V kvalitativním výzkumu je rozhovor považován za nejčastěji používanou metodu. Švaříček (2007, s. 159) hloubkový rozhovor definuje jako „*nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek*.“

Ve své publikaci uvádí Švaříček (2007) dva typy hloubkového rozhovoru. **Polostrukturovaný rozhovor**, vycházející z předem připravených témat a otázek a **nestrukturovaný rozhovor**, který může být založen pouze na jedné otázce a na základě informací podávaných od zkoumaného účastníka se výzkumník dotazuje dál.

Pro získání informací jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor a k němu si určila dvě základní témata: (1) *Nejdřív bych vás chtěla poprosit, abyste mi zkusila popsat, jakým způsobem s dětmi slavíte svátky a lidové tradice, jaké konkrétně a zkusila se při tom zaměřit také na to, jakým způsobem jej dětem předkládáte.* (2) *Pokuste se mi, prosím, popsat, jakým způsobem slavíte Masopust.*

Na základě odpovědí respondentů jsem následně rozhovory rozvíjela dalšími otázkami, abych získala co nejvíce informací, potřebné k zodpovězení výzkumných otázek. Každý respondent měl dostatek času na promyšlení své odpovědi, myšlenky nebo názoru, mou snahou také bylo, aby dotazovaný vyprávěl co nejvíc samostatně. Před každým rozhovorem jsem respondenty informovala o anonymitě rozhovorů a o jejich nahrávání. Všichni respondenti s pořízením audiozáznamu souhlasili. Rozhovory byly natáčeny na mobilní telefon nebo fotoaparát a následně převedeny do textové formy za účelem hlubšího rozboru dat.

4.2.3 Popis výzkumného vzorku

V rámci výzkumného šetření jsem oslovila pět respondentů. Pro jejich výběr jsem si předem stanovila pouze dvě kritéria:

- 1) Respondent musí být učitelkou/učitelem v mateřské škole.
- 2) Respondent musí pracovat s dvouletými dětmi nebo mít s touto věkovou skupinou nějakou zkušenost.

Vedla jsem celkem pět rozhovorů s učitelkami mateřských škol ve věku od 25–48 let, pracujícími s dvouletými dětmi. Dva rozhovory byly realizovány osobně v prostředí mateřské školy, zbylé tři probíhaly online přes sociální sítě. Všechny rozhovory probíhaly v přátelské atmosféře a přes počáteční ostych dotazovaní ochotně a vstřícně odpovídali na veškeré mé otázky.

Respondentka č. 1

První respondentka, kterou jsem oslovila, pochází z Jihomoravského kraje, kde s dětmi pracuje již 11 let. Má vystudovanou sociologii a bakalářský obor předškolní pedagogiky. Učit začala v dětské skupině pro děti od 1-5 let, poté působila v soukromé anglické MŠ, Montessori MŠ a posledních 5 let učí v klasické státní MŠ ve třídě 2-3letých dětí. Mimo jiné se také věnuje svému online projektu www.skolka-online.cz, doučování v rodině nebo vede online výuku českého jazyka. O své práci říká: *„Baví mě moc. Práce s dětmi je pestrá a líbí se mi, že něco jiného řeším s dvouletými dětmi v MŠ, jinak vypadá doučování s pětiletým chlapcem a jinak online výuka s druhačkou.“*

Respondentka č. 2

Druhá respondentka je ze Zlínského kraje. 20 let pracovala jako dětská sestra pro děti s DMO, děti mentálně postižené od 1-15 let. Vystudovala dálkové tříleté studium předškolní pedagogiky a rok pracovala v jeslích pro děti od 8 měsíců do 3 let. Nyní 5. rokem pracuje jako učitelka MŠ v klasické státní mateřské škole, konkrétně s 2-3letými dětmi 4 roky. Ve své praxi ráda využívá zpěv a jako muzikoterapeut pracuje s nejrůznějšími hudebními nástroji. Téměř 28 let vede folklorní soubor z oblasti Podluží pro děti od 2-6 let a rok spolupracovala s nakladatelstvím RAABE na knize, kam přispěla svými aktivitami a činnostmi pro dvouleté děti. O své práci říká: *„Práce s dětmi,*

konkrétně s maloškama je náročnější, ale pokud jsou správně vedené, je to výborná parta a pak si je můžeme směřovat, kam chceme.“

Respondentka č. 3

Další oslovená respondentka, pocházející ze Středočeského kraje, vystudovala speciální pedagogiku předškolního věku v Olomouci. V MŠ pracuje 5 let, z toho 4 roky s dětmi ve věku 2-3 roky. V mateřské škole, kde pracuje, vede taneční kroužek zaměřený na lidové tance. O své práci říká: *„Práce s nejmenšími dětmi mě baví, protože žádný den není stejný a jejich bezprostřednost a radost ze světa je úžasná.“*

Respondentka č. 4

Do skupinky oslovených jsem také zařadila teprve začínající učitelku MŠ. Pochází z Jihočeského kraje a vystudovala Soukromou střední školu pedagogiky a sociálních služeb v Obratani. Dva roky pracovala jako asistent pedagoga a nyní půl roku pracuje jako učitelka s dětmi ve věku 2-3 roky ve státní MŠ. Mimo práci v mateřské škole vede kroužek moderního tance pro předškolní děti nebo hru na zobcovou flétnu. O své práci říká: *„Práce s takhle malými dětmi je pro mě docela náročná, jelikož teprve nabírám zkušenosti. Moc mě ale baví, jak jsou za celkem krátkou dobu vidět veliké pokroky.“*

Respondentka č. 5

Poslední respondentka je z Plzeňského kraje. Vystudovala střední pedagogickou školu v Prachaticích a v klasické státní MŠ pracuje 7 let. S 2-3letými dětmi pracuje 4 roky. O své práci říká: *„Na mojí práci mě nejvíc baví to, když vidím spokojené a veselé děti, co se do školky těší a nechce se jim odcházet domů.“*

5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Tato kapitola zahrnuje výsledky výzkumu, ke kterým jsem došla pomocí techniky otevřeného kódování, která je díky své „jednoduchosti a zároveň účinnosti používaná a použitelná ve velmi široké škále kvalitativních projektů. Při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje.“ (Švaříček&Šedřová, 2007, s. 211).

Jak uvádí Hendl (2005), techniku otevřeného kódování lze uplatnit různými způsoby. Kódovat lze slovo od slova, odstavce nebo celé texty.

Všechny rozhovory jsem si tedy přepsala do textové formy a opakovaně jej pročítala. Následně jsem si do textu zapisovala poznámky, podtrhávala podstatné informace a na základě toho vytvářela kódy v souladu s výzkumnými otázkami.

5.1 Analýza dat

Vytvořené kódy:

Prožitkové učení

„No, snažím se dětem předkládat lidové tradice hlavně prožitkově, míň pouhého povídání o tradicích, ale hlavně něco konkrétního tvořit nebo zažívat. Asi takhle.“
(respondentka č. 1)

„Podle mě je důležité, aby si to děti vše zažily a zkusily, takže vymýšlím co nejvíc pohybových her, různý tanečky a tak.“ (respondentka č.2)

„S dětmi vždycky vyrábíme svíčky, které pak dáme za okno, aby nás chránily proti bouřce, hromům, dešti a tak.“ (respondentka č. 3)

„No, já se to snažím dělat vždycky tak, aby to bylo živý a děti si z toho odnesly co nejvíc. Nemám moc ráda takový to, když se jim ukážou obrázky nebo jen něco o těch tradicích přečte, a to je všechno. Takže si toho co nejvíc zkusíme. Na Vánoce pouštíme lodičky, pečeme cukroví, na Havelské posvícení pečeme a zdobíme hnětýnky a tak.“
(respondentka č. 5)

Komentář:

Na základě výpovědí respondentů lze vyzorovat, že hlavním prostředkem k tomu, jak dětem svátky a lidové tradice představují a seznamují je s nimi, je samotný prožitek a osobní zkušenost dětí, jelikož takové učení je pro ně nejpřirozenější.

Pohádky a divadlo

„Často jim třeba zahraju pohádku nebo se jim snažím nějak poutavě o té tradici vyprávět a vždycky teda využívám maňásky nebo nějaké konkrétní předměty.“
(respondentka č. 1)

„Vyhledám si nějakou pohádku nebo písničku, no a pak si o té tradici nebo svátku povídáme a seznamujeme se s ní. Děti ty tradice na pohádkách lépe chápou podle mě.“
(respondentka č. 2)

„Snažím se je předkládat jakoby co nejvíc názorně, aby to ty malý pochopily. Takže používám hodně obrázky a pohádky nebo když je k danému tématu díl, pustím Chaloupku na vršku.¹“(respondentka č. 3)

„Většinou začínám pohádkou, která se k té dané tradici váže. Mám ráda třeba Chaloupku na vršku, kterou buď přečtu, nebo jí pustím na notebooku. Taky používám obrázky, kde dětem ukazují, co se, jak dělá a ptám se jich, jestli to taky dělají doma. No, taky se jim vlastně líbí, když se za něco převléknu. Třeba když slavíme Filipojakubskou noc, tak se převlékám za čarodějnici, na Vánoce zase za čerta, no a zahraji jim krátké divadýlko nebo scénku.“ (respondentka č. 4)

Komentář:

Pohádky, drobné divadelní představení nebo improvizovaná scénka patří mezi oblíbené nástroje k tomu, jak dětem lidové tradice zprostředkovat. V rozhovorech se dotazovaní shodli na tom, že díky pohádkám a vyprávěným příběhům děti lépe svátkům a lidovým tradicím rozumí a díky názorným ukázkám a konkrétním předmětům si je umí lépe představit. V odpovědích byla také zmíněna kniha Chaloupka na vršku, ze které respondentky rády čerpají.

¹ Chaloupka na vršku – animovaný loutkový večerníček ČT

Tradiční svátky a lidové tradice

„Vybíráme takové ty nejnámější zvyky jako je Mikuláš, Vánoce, Velikonoce, svátek matek.“(respondentka č. 1)

„Slavíme třeba dýňové slavnosti, svatého Martina – kde je hodně dovedností, Mikuláš, Vánoce Tři králové, vyhánění zimy – to chodíme házet Morenu do řeky a zpět si každý nese větvíčku zlatého deště. Ještě mě napadají Velikonoce a rej čarodějnic.“
(respondentka č. 2)

„Já teda hledám inspiraci dost často v knize od Dagmar Šottnerové – Lidové tradice a vždycky děti seznámím s tím, kdy a jak se co slaví. U nás vedou třeba Dušičky, Mikuláš, svatá Lucie, Vánoce, Tři králové, Hromnice nebo taky otevírání studánek, svatojánská noc. Takový ten den dětí, matek, otců a tak.“ (respondentka č. 3)

„No a nejčastěji slavíme určitě Vánoce, Velikonoce, masopust a čarodějnice.“
(respondentka č. 4)

„My slavíme třeba Havelské posvícení – to společně pečeme a zdobíme hnětýnky a děti je pak roznášejí do zdejšího důchodáku a zpívají písničky o posvícení. Potom k nám chodí čert s Mikulášem, během adventu u nás na vesnici zpíváme písničky u stromečku, Tři krále, Masopust, pak Velikonoce, čarodějnice atd....“ (respondentka č. 5)

Komentář:

V návaznosti na otázku, jaké tradice nejčastěji v MŠ slaví, se ukázalo, že svátky, jako jsou Vánoce, Velikonoce, Masopust, Tři králové, čarodějnice aj., patřily k těm nejobvyklejším. Zmíněny byly i méně známé svátky např. otevírání studánek, svatojánská noc nebo takové, které jsou typické pro určitý kraj, jako je např. výše zmíněné Havelské posvícení. Jedna z respondentek také poznamenala, že častou inspirací pro ni bývá kniha Lidové tradice od Dagmar Šottnerové, *„Já tu knížku mám moc ráda, ty svátky jsou tam docela pěkně vysvětlené, a hlavně potom ty básničky a hry tam jsou bezvadný.“* (respondentka č. 3)

Rodiče

„Také mám výbornou zkušenost, když do oslav zapojíme rodiče. Děláme to třeba formou vánočních dílniček a vždycky tam bývá krásná atmosféra. Máme tam občerstvení a děti jsou nadšené, že mají rodiče v MŠ a zároveň to víc stmelí rodiče a paní učitelky. Je to takový team building.“ (respondentka č. 1)

„U nás rodiče zapojujeme v rámci nějakého tvoření. Třeba když máme dýňování, tak s dětmi dlabou dýně nebo když je masopust, tak doma vyrábí kostýmy, to samé na čarodějnice. No a pravidelně je zveme na vánoční a velikonoční tvoření.“ (respondentka č. 2)

„Co se týká rodičů, tak musím říct, že když je poprosíme, tak se většina z nich vždycky zapojí. Ty oslavy slavíme spíš dopoledne, takže je žádáme třeba o přípravu kostýmů na Masopust nebo Halloween, prosíme je i o nějaké zdravé občerstvení a musím říct, že jsou většinou rádi za zpestření, i když s tím mají nějakou práci...Jeden rok se mi stalo, že jedna maminka s chlapečkem usmažili doma pro celou třídu koblížky...Vlastně den otců a den matek slavíme společně. Na den matek vždycky probíhá soutěž o nejlepší koláč, co maminky upečou a děti pak maminkám zazpívají. No a na den otců soutěží ve dvojici tatínci s dětma...když to tedy počasí dovolí, pak máme většinou nějakou grilovačku nebo posezení.“ (respondentka č. 3)

„My jsme třeba rádi, když nám rodiče poskytnou ze svých oslav tradic fotografie, abychom si s dětmi ukázaly, kdo jak slaví nebo když slavíme masopust, tak jsme rádi, když se zapojí do výroby masek a tak. Taky pořádáme tvoření s rodiči, hlavně tedy před Vánoci a Velikonocemi.“ (respondentka č. 4)

„No, já musím říct, že se k nám chodí rodiče dívat pouze na besídky. Rádi nám třeba pomůžou vyrobit nějaké pomůcky nebo kostýmy, ale do činností s dětma je nezapojujeme, protože s tím máme špatné zkušenosti. Ty malé děti se nám vždycky rozjedou a nechtějí poslouchat ani rodiče ani nás. Takže z organizačních důvodů vše slavíme většinou sami dopoledne a děti tak nemají zmatek.“ (respondentka č. 5)

Komentář:

Na otázku, zda do oslav nějakým způsobem zapojují rodiče dětí, se dotazovaní shodli na tom, že ano. V rámci nějakého tvoření, tvořivých dílniček nebo je žádají o pomoc při výrobě masek apod. Jak lze vyzorovat, ve většině případů rodiče spolupracují rádi a jsou vděční za jakékoli zpestření programu. Jedna z respondentek však ještě dodala: „Bohužel se vždycky najdou takoví, co nemají moc zájem nebo ve všem hledají nějaký problém a chyby.“ (respondentka č. 3) Objevila se i taková výpověď, kdy s přítomností rodičů v MŠ nemají dobrou zkušenost, a to hlavně z organizačních důvodů, jelikož s takto malými dětmi je mnohem složitější spolupráce, pokud bývá v dosahu rodič. Obecněji lze říci, že se rodiče zapojují do příprav a oslav svátků prostřednictvím určité spolupráce, např. při výrobě kostýmů, dodání občerstvení a v rámci tvořivých dílniček nebo svátků jako je den matek a den otců, se aktivně účastní na slavnostním dění.

Jednoduchost

„Určitě nezacházíme do podrobností a spousty informací. Spíš vybereme dva, tři typické znaky třeba – Vánoce-stromeček-kapr-betlém.“ (respondentka č. 1)

„Samozřejmě jen okrajově, aby to ti malí pochopili.“ (respondentka č. 3)

„Do hloubky ale moc nejdeme. Vysvětlím jim proč, a co se slaví, ale víc zatím nevysvětluju.“ (respondentka č. 4)

Pozornost

„U takhle malých dětí mám problém všeobecně s pozorností, ale to je jejich přirozená vývojová fáze, takže je na mě, jak si ty aktivity připravím. Chce to hodně střídat (aktivity), míň vyprávět a nenutit je určitě dlouho sedět a poslouchat.“ (respondentka č. 1)

„Někdy je tohle téma pro děti nezábavné a těžko udrží pozornost...musím třeba zaměnit hlasy nebo si zacvičíme, zatančíme, prostě vymyslíme něco, aby je to bavilo.“ (respondentka č. 2)

„Určitě s pozorností, hlavně teda při vyprávěcí části. Ale to je u takhle malých dětí zcela normální“ (respondentka č. 3)

Náročnost přípravy

„A příprava je taky dost obtížná, jak tu tradici dětem představím, aby pochopily, o čem to je a proč, prostě aby to bylo pro jejich věk srozumitelné a hlavně zajímavé. Já vždycky říkám...kvalitní příprava minimalizuje problém se zaujetím.“ (respondentka č. 3)

„Pro mě je nejtěžší asi samotná příprava teda. Jakože...vymyslet to tak, aby to ty děti pochopily. Strávím nad tím hodně času“ (respondentka č. 5)

Jazyková bariéra

„Já teda mám problém hlavně s tím, že některý dvouletáci ještě neumí pořádně mluvit a nemůžu se s nimi dorozumět, jestli všemu, co říkám, rozumí. A když se na něco zeptám, nerozumím tomu, co odpovídají.“ (respondentka č. 4)

Komentář:

V rámci kategorie jednoduchost, dotazovaní reagovali na otázku, do jaké míry s původem svátků děti seznamují. Jelikož takto malé děti zahlcovat informacemi nemá význam, shodovaly se respondentky na tom, dětem vše podávat jednoduše bez zbytečných podrobností, zkrátka tak, aby to byly schopné pochopit. Z odpovědí na otázku, zda se potýkají s nějakými problémy při seznamování dětí s tradicemi a svátky, vyplynulo, že největší potíže shledávají v udržení pozornosti dětí, při samotné přípravě na dané téma a též při komunikaci (jazyková bariéra). Kratší soustředěnost a pozornost vnímají respondentky u takto malých dětí jako přirozený jev. Z jejich zkušeností tomu napomáhá časté střídání aktivit nebo práce s hlasem. Při přípravě činností dělá respondentkám obtíže to, jak tradice a svátky dětem správně podat. Aby to bylo zajímavé a dětem srozumitelné, musí nad přípravou strávit více času. Pouze jedna respondentka uvedla jako problém komunikaci. Tedy komunikaci mezi ní a dětmi, jelikož se v tomto věku stále nedokážou dostatečně vyjádřit.

Úcta a zachování

„Základem všeho je určitě radost a pak samozřejmě to, aby se už od mala (děti) učily nějakému respektu k tradicím, k naší kultuře a uchovávaly to dál. Vlastně prostřednictvím oslav a dodržováním různých tradic a zvyků se rodiny stmelují, stejně tak můžou i děti ve školce.“ (respondentka č. 2)

„Podle mě je důležité dětem ukazovat tu propojenost člověka s přírodou, naučit přírodu respektovat a tradice také.“ (respondentka č. 3)

„Určitě aby měly děti hezké zážitky a ty tradice uchovávaly dál.“ (respondentka č. 5)

Netradiční svátky

„Je taky fajn, že se můžou seznámit s tradicemi, které se tak běžně neslaví. My třeba zařazujeme čištění studánek...pak ještě Svatojánskou noc třeba.“ (respondentka č. 3)

„No...mě jde třeba o to, že děti seznámím s tradicemi, které nejsou tak známé nebo které se dodržují jen někde na vesnicích.“ (respondentka č. 4)

Komentář:

Úcta a zachování, netradiční svátky. To byly nejčastější odpovědi učitelek na otázku, jaký je jejich výchovný záměr při seznamování dětí s lidovými tradicemi. Zjednodušeně řečeno, zajímalo mě, o co učitelkám fakticky jde, když dětem lidové tradice představují. Odpovědi byly jednoznačné. Jako hlavní přínos vnímají to, že se děti naučí respektovat naši kulturu a lidové tradice a budou je uchovávat dál pro další generace. Dvě respondentky zmínily i fakt, že se děti mohou v MŠ seznamovat s méně častými svátky nebo tradicemi, které se doma běžně neslaví nebo které se dodržují už jen na vesnicích.

Masopust

„Slavíme to asi jako všude formou karnevalu. My (učitelky) i děti přijdeme do školky v maskách, pouštíme písničky, tancujeme, prohlížíme si kdo má jakou masku a tak.“ (respondentka č. 1)

„Masopust je pro nás dalo by se říct nejaktivnějším svátkem v roce. Většinou mu věnujeme celý týden a opravdu dodržujeme tradici. Pečeme koláčky a celkově hodujeme a moc se mi líbí, že to s námi ctí i rodiče, protože mají za úkol připravit pro děti kostýmy, ale jen ty lidové – řezník, kominík, doktor, policajt, medvěd pekař, kuchař, smrtka a tak. Ten týden máme rozdělený na několik částí – první den děti s tradicí seznamujeme, hrajeme hry na medvěda a různé jiné pohybovky. Další den vyrábíme jitrnice nebo pečeme ty koláčky. Pak si hrajeme na muzikanty, kdy se děti seznamují

s různými hudebními nástroji a k tomu se učíme nějaké krátké pásmo na masopustní obchůzky. Tento rok, to bude bohužel jen ve školce, ale jindy chodíme i po ulicích blízko školky, v maskách a děti mají různá chřestidla a hrajeme na ozembuch. K obědu míváme veselý koblihy nebo bavoráky...užíváme si to všichni i my paní učitelky.“ (respondentka č. 2)

„Tomu věnujeme celý týden a jeden den máme vždycky průvod s tradičními maskami. Když jsou teda rodiče ochotný je vyrobít-spidermany a princezny si necháváme na den dětí. Každý den míváme jinak tematický – třeba koblížkový den, to si vyprávíme pohádku O koblížkovi, zkoušíme se jí zdramatizovat, ve výtvarce zdobíme koláčky (papírový) nebo máme hudební den, kdy pořádáme masopustní průvod. Chodíme po vesnici, zpíváme a už druhým rokem se vždycky zastavíme u domečku, kde bydlí naše bývalá paní kuchařka. Děti jí zazpívají a ona pro ně má vždycky připravenou nějakou dobrotu. To je pro ně velký zážitek...Jo, a ještě jsem zapoměla, že jim vždycky první den čtu z knížky, Chaloupka na vršku, je tam díl přímo o masopustu.“ (respondentka č. 3)

„Tady jsem taky šáhla po Chaloupce na vršku, ale tentokrát jsem ji dětem pustila na notebooku, tam je krásně ten masopust vysvětlený. Zahráli jsme si na průvod, děti se převlékly do různých zvířecích masek a takhle jsme obešli dvě třídy. Zpívali jsme, tancovali, vysvětlila jsem jim, co je to půst, že se nejí maso a ke svačině jsme měli koblížky, na kterých děti spolupracovaly. No a celý týden jsme zakončili karnevalem se soutěžemi.“ (respondentka č. 4)

„My ho slavíme tak, že společně plánujeme karneval, připravujeme výzdobu, učíme se masopustní písničky, vyrábíme si jednoduché masky, ochutnáváme různý laskominy, které děti přinesou z domova a celkově si to užíváme. Z domova si vždycky přinesou masku, kterou mají za úkol s rodiči připravit a stejně tak teda i nějakou tu dobrotu na hostinu co vlastně při tom karnevalu máme.“ (respondentka č. 5)

Komentář:

Masopust, jak se můžeme z výše uvedených odpovědí dočíst, lze považovat za velmi častou a v MŠ oslavovanou tradici. V dnešní době se oslavy masopustu v mateřských školách omezily spíše na jednodenní akci, kdy se uspořádá karneval. O to víc mě

z výpovědí učitelek překvapilo, jak k tomu přistupují ony. Téměř všechny respondentky uvedly, že oslavě masopustu věnují celý týden. Často mají zaměřené dny na určité téma (hudební den) nebo konkrétní zvyk (koblížkový den – příprava koblížků, zdobení). Pořádají masopustní občůzky, ve dvou případech respondentky uvedly, dodržují tradiční lidové masky jako je medvěd, kominík, řezník, smrtka aj. Děti se zapojují do veškerého dění a příprav, převládá tedy prožitkové učení. Všichni dotazovaní uvedli, že zapojují rodiče v rámci přípravy kostýmů pro děti nebo drobného pohoštění, které přinesou do MŠ. Celý týden povětšinou zakončí karnevalem, kde se zpívá, tančí, soutěží nebo již zmíněným masopustním průvodem.

5.2 Shrnutí výsledků a diskuze

Hlavním cílem mého výzkumného šetření bylo zmapovat, jakým způsobem učitelky využívají svátky a lidové tradice při své práci s dvouletými dětmi. V této kapitole se zaměřím na zodpovězení výzkumných otázek, které jsem si stanovila. Rozhovory jsem vždy uvedla tímto způsobem: *„Nejdřív bych vás chtěla poprosit, abyste mi zkusila popsat, jakým způsobem s dětmi slavíte svátky a lidové tradice, jaké konkrétně a zkusila se při tom zaměřit také na to, jakým způsobem jej dětem předkládáte.“* Domnívala jsem se, že mi takto široce položená otázka pomůže získat dostatečné množství informací k tomu, abych zjistila, jakým stylem učitelky v MŠ lidové tradice s dvouletými dětmi využívají. Pozornost jsem věnovala také tomu, zda do oslav zapojují rodiče nebo jaké konkrétní svátky a lidové tradice slaví.

Stěžejními prostředky, které využívaly učitelky v MŠ pro práci s lidovými tradicemi, se staly pohádky a prožitkové učení. Odpovídají tak na výzkumnou otázku č. 1: *„Jakým způsobem využívají učitelky MŠ svátky a lidové tradice při přímé práci s dvouletými dětmi?“*

Prožitkové učení vychází z činnosti a situací, vyvolávající prožitky. V MŠ se díky uplatňování prožitkového učení snažíme propojit emocionální složky osobnosti dítěte s rozvojem sociálním a intelektuálním (Svobodová, 2010).

Z rozhovorů vyplynulo, že učitelky MŠ pracující s dvouletými dětmi dávají přednost učení založenému hlavně na zkušenosti dětí a jejich prožitku, namísto pouhého

poučování. Děti zapojují do veškerého dětí. Podílí se na přípravách výzdoby, mají možnost vyzkoušet si jaké to je, jít v masopustním průvodu, zkusí si zdobit koláčky, na Vánoce pouští lodičky, vše si zkrátka zkusí na vlastní kůži. Takové učení je pro děti přirozenější, zábavnější a nesou si z něj větší zážitky, s čímž se ztotožňuje i Opravilová (2016), která u prožitkového učení konstatuje trvalejší edukační výsledky.

Svátky, lidové tradice a zvyky dětem učitelky přibližují prostřednictvím pohádek a vyprávěných příběhů, díky kterým jsou děti schopné všemu lépe porozumět. To, ve své knize *Děti a svět pohádek* potvrzuje i Černoušek (1990), který uvádí, že pohádky dětem napomáhají lépe chápat složitý svět a vnáší jim do života určitý smysl a řád.

K tomu, aby byly příběhy a pohádky pro děti zábavné a zajímavé, využívají učitelky k jejich vyprávění maňásky, demonstrační obrázky nebo je doplňují písničkami. Ve dvou výpovědích, respondentky zmínily knížku *Chaloupka na vršku*, kterou často používají ve chvílích, kdy chtějí dětem nějakou tradici či svátek blíže představit. Inspiraci hledají též v knize od Dagmar Šottnerové, *Lidové tradice*.

Ukázalo se, že k nejčastěji oslavovaným svátkům a tradicím, které v MŠ slaví a dodržují, můžeme řadit Mikuláše, Vánoce, Velikonoce, Tři krále, Masopust, Čarodějnice a svatého Martina. Některé respondentky však poznamenaly svátky, které nejsou tak časté např. otevírání studánek, Svatojánská noc, uspávání broučků nebo Havelské posvícení. Při seznamování dětí s tradicemi dbaly učitelky na srozumitelnost a jednoduchost informací. Jakékoli povídání učitelky dětem předkládaly prostě, s minimem podrobností a bez zdlouhavého poučování.

Překvapivým zjištěním pro mě byl poznatek, že se ve všech mateřských školách, kde mé respondentky působí, zapojují do oslav svátků i rodiče a ti většinou reagují pozitivně. Nejčastěji se podílejí na přípravách např. kostýmů na masopust nebo čarodějnice, připravují drobné pohoštění, účastní se tematických tvořivých dílniček, besídek či různých soutěží při oslavách dne matek a otců. Jedna respondentka uvedla negativní zkušenost, jelikož ne všichni rodiče vždy spolupracují nebo mají zájem a dokážou ocenit snahu učitelek. K tomu, nám pomůže možné vysvětlení Kořátkové (2008), která zdůvodňuje nezájem rodičů tím, že se např. rodiče v prostředí mateřské školy necítí dobře. Nemají vytvořené bližší vztahy jak s učitelkami, tak s ostatními rodiči nebo se mohou domnívat, že je jejich chování k dětem sledováno a posuzováno.

Jiná respondentka zase uvedla, že se s takto malými dětmi v přítomnosti rodičů hůře spolupracuje, některé reagují pláčem, jiní neposlouchají ani učitelky ani rodiče. Dle výpovědí z rozhovorů lze však shrnout, že se rodiče do oslav svátků zapojují rádi, mají zájem o to, aby byl program v mateřské škole pestřejší, i přes to, že s tím mají práci a stojí to nějaký čas.

Výzkumná otázka č. 2: *„S jakými problémy se učitelky MŠ při seznamování dvouletých dětí s tradicemi a svátky potýkají?“*

Ukázalo se, že častou problematikou při seznamování dětí s lidovými tradicemi bývá jejich pozornost, což se projevuje ve chvílích, kdy si o určitém svátku či tradici vyprávějí. *„Má-li příběh doopravdy upoutat pozornost dítěte, musí je bavit a vzbuzovat zvědavost“* (Trávníček, 2007, s. 32). Takové skutečnosti jsou si učitelky vědomy a podle odpovědí vnímají slabší pozornost u dvouletých dětí jako přirozené vývojové období. Pomáhají si častým střídáním aktivit, pohybovou aktivitou nebo změnou hlasu (práce s hlasem). Také se respondentky potýkají s problémy při samotné přípravě tématu, nad kterou stráví mnoho času, jelikož je pro ně obtížnější vymyslet činnosti tak, aby to dvouleté děti chápaly, bylo to pro ně zábavné a poučné zároveň.

Jiná respondentka uvedla problém v podobě komunikace s dětmi. Děti v tomto období ještě zcela nemluví, a tak problémy při komunikaci mohou nastat. To potvrzuje i Matějček (2005), který poukazuje na velké individuální rozdíly mezi dětmi, kdy jedno mluví jen pár prvních slov, druhé, jsou jimi převážně děvčata, mluví ve větách. Pokud, ale mají děti zájem o to, co se jim povídá, znamená to, že nám rozumí.

Výzkumná otázka č. 3: *„Jaký přínos má dle učitelek MŠ seznamování dětí s lidovými tradicemi?“*

Podle výpovědí učitelek jsem došla k poznání, že za hlavní přínos seznamování dětí s lidovými tradicemi považují respekt a úctu k lidové kultuře. Předkládají je dětem i z toho důvodu, aby se uchovávaly pro další generace a upevňovaly rodinné vztahy. Stejného názoru je i Šottnerová (2009): *„Chceme-li, aby náš národ žil, musíme už v dětech vzbuzovat národní povědomí a zajistit předávání našich tradic z generace na generaci.“*

Výhodou seznamování s tradicemi je i to, že děti mají možnost poznávat i méně časté tradice a zvyklosti, které se doma běžně neslaví nebo takové, jaké se udržují jen na některých vesnicích či městech. To je další shledané pozitivum, které učitelky vnímají.

S výsledky tohoto výzkumu koresponduje např. názor Šottnerové (2009), která tvrdí, že zájem o lidovou kulturu by měl být vzbuzován již v předškolním věku, a to nejlépe formou hry, jelikož je to pro tuto věkovou kategorii nejpřirozenější aktivita, podporující poznávací, procvičovací i pohybovou funkci.

Výpovědi jednotlivých respondentek byly často podobné nebo dokonce totožné, od sebe se lišily jen v minimální míře, přesto se domnívám, že jsem výběr výzkumného vzorku a metodu sběru dat zvolila adekvátně ke zvolenému typu výzkumu a tématu práce.

6 PROJEKT – MASOPUST NÁM NASTÁVÁ, HOLKY KLUKY SVOLÁVÁ

Tento projekt je věnován lidovým tradicím a zvykům v období masopustu, který jsem realizovala v mateřské škole, kde také pracuji. Program je navržen pro 2-3leté děti s časovou náročností jednoho týdne. Prostřednictvím vybraných aktivit a činností jsem se zaměřila především na aktivní prožívání této tradice a osobní zkušenosti dětí.

6.1 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je seznámení dětí s vybranými lidovými tradicemi a zvyky v období masopustu, společné prožívání radostných zážitků a veselí.

Díličí vzdělávací cíle:

- seznamovat se s naší lidovou kulturou, s prostředím, ve kterém dítě žije;
- seznámit se s tradičními masopustními maskami a zvyky;
- rozumět otázkám a odpovídat na ně;
- rozvíjet a podporovat pohybovou improvizaci ve shodě s hudbou;
- rozvoj tvořivosti, tvořivého myšlení;
- rozvoj matematických představ (třídění na-na-na-);
- rozvoj jemné a hrubé motoriky.

Očekávané výstupy:

- záměrně se soustředí na činnost a udrží pozornost;
- provádí pohyby dle vzoru učitelky, má z pohybu radost;
- tvoří a vyrábí dle své fantazie za použití různého materiálu;
- umí vyjadřovat radost a těšit se z hezkých zážitků;
- vyjadřuje pocity a nálady pomocí výrazů v obličeji a gest;
- naučí se krátké říkadlo, písničku;
- má povědomí o tom, co je to masopust;
- doprovází píseň nebo říkadlo rytmickými nástroji;
- ve spojení s hudbou se umí pohybově vyjádřit;
- používá běžné předměty, pomůcky a náčiní denní potřeby.

6.2 pondělí

Ranní hry (nabídka při hrách je vždy jen pro zájemce)

- **U stolečku:** puzzle – skládání rozstříhaných obrázků (ze dvou, třech dílů), na kterých jsou typické masopustní masky.
- **Na koberci:** NH na jarmark: dětem v roli prodavače ukážeme, jak to na jarmarku chodí. Dětem dáme malé papírky=peníze a průběžně dohlížíme na to, jak hra probíhá. Zda se v rolích střídají, slušně komunikují, zdraví prodavače atd.

Řízená činnost

Vyprávění příběhu, doplněné dalšími činnostmi

- organizace: na koberci
- pomůcky: maňásek, lano, obrázky masopustních masek, kytara, orffovy nástroje

Motivace: pomocí maňáska v podobě šaška – Dobrý den, kamarádi, přišel jsem za vámi do školky, abych vám řekl tu velikou novinu. Blíží se totiž Masopust a to znamená, že vás čeká tady ve školce hodně práce. Že nevíte, co to ten masopust je? Tak se pěkně posadte a poslouchejte, paní učitelka vám o něm povypráví.

Masopustní příběh

Zima už se pomaloučku loučila s krajinou, dny se prodlužovaly a blížilo se nejveselejší období v roce, Masopust. Období plné radosti, zpěvu, tance, veselí, popíjení a požívání. V jedné malé vesničce se všichni již několik dní připravovali na masopustní hody. Všude se linula krásná vůně smažených koblížků, uzeného masa a zelí, křupavoučkových preclíčků a rohlíčků. Až se všem sliny sbíhaly. Hmmm, to je vůně. *S dětmi zkusíme nasát vůni, cítíte to taky děti? Já cítím vůni sladkých pečených koláčků, co cítíte vy?*

Holky a kluci pobíhali po vesnici, u každého domu se zastavily a zpívaly:

To je zlaté posvícení, to je zlatá neděle.

Máme maso a zas maso k tomu kousek pečeně.

Zpěv za doprovodu kytary – poprvé zpívá učitelka, podruhé se děti zkoušejí přidat

Když takhle obešly celou vesnici, dostaly bezvadný nápad. „Co kdybychom si zadováděly u potoka“, napadlo jednoho z chlapců. Jejich nejoblíbenější hrou totiž bylo přeskakovat potok ze břehu na břeh.

Zkusíme to děti také? Přeskakování lana z jedné nohy na druhou, zkusíme též snožmo

Děti vymýšlely i jiné vylomeniny, jenže měly ještě spoustu práce s přípravou masopustu, a tak se vrátily společně na návěs a pomohly maminkám ji celou nazdobit. Vždyť už zítra ráno půjde vesnicí maškarní průvod. Vše bylo připravené. Všude vlály barevné proužky krepového papíru, různé fáborky, lampiony a mašle. Venku se smrákalo, děti už ležely zavrtané ve svých postýlkách, jen ne a ne usnout, jak moc se těšily na ráno. A dočkaly se.

Ráno se všichni sešli na návsi, převlečení v legračních maskách. Byl tam tančící medvěd se svým medvědářem, dále kobyla, švec, hasič, řezník, nevěsta, nechyběli ani dědkové a báby s nůšemi na zádech a byl tam dokonce i kominík. *Všechny masky dětem ukazujeme na obrázku*

Já znám děti o kominíkovi moc pěknou písničku. Chcete ji zazpívat?

Zpěv písničky Kalamajka mik, mik, mik + hra na tělo

Rozhovor s dětmi: Napadá vás ještě nějaká maska, která by mohla jít v masopustním průvodu? Znáte nějaké jiné?

Celý průvod vedl šašek Laufra pohřebenář oblečený do slámy. Chodily s muzikanty od domu k domu a s hlasitým řehotem nástrojů zvolávaly:

Tydli, fidli, bumtarata, otevřete kmotře vrata!

Maškary k vám přišly hej, začal masopustní rej!

Dětem rozdáme orffovy nástroje a zkusíme si říkadlo opakovat

Všichni muzikanti se chopili svých nástrojů a hudba zněla do celého kraje. Lidé tančili, jedli a veselili se až do samého večera.

Reflexe:

Puzzle, které si děti mohly poskládat, dělaly v prvních chvílích potíže více dětem (zřejmě byly příliš složité obrázky). Se skládáním jsem jim pomáhala a při dalších

pokusech už to děti zvládaly samy. Obrázky byly veselé a děti zajímalo, co na nich je. Dětem jsem pověděla, že celý týden budeme ve školce slavit Masopust, což je svátek, kdy lidé hodují, radují se a vyrábí si třeba takovéto masopustní masky, jelikož součástí Masopustu je i průvod v maskách, který my si ve školce také uděláme. Námětová hra „na jarmark“ u dětí též vzbudila zájem. Běžně si hrají na „prodejnu“, v tomto případě měly děti více „stánků“ rozestavených v různých koutech na koberci a bavilo je přebíhat od jednoho k druhému. Bylo třeba dohlížet na to, aby se střídaly v rolích prodavač x nákupčí a nedohadovaly se u toho.

Vyprávění příběhu jsem uvedla pomocí maňáska v podobě šaška, který děti nejprve pozdravil a poté jim vysvětlil, proč za nimi přišel na návštěvu. Všechny děti byly během vyprávění příběhu klidné, kromě jednoho chlapce. Posadila jsem si ho na klín, aby se lépe soustředil. Předpokládala jsem, že tím, že vyprávění proložím dalšími činnostmi, docílím u dětí mnohem lepší pozornosti, a to se vydařilo. U otázky, zda necítí vůni nějaké dobroty, mnohé děti pěkně reagovaly. Některé po mě zopakovaly, že cítí koláčky, jiní vymyslely např. omáčku, palačinky nebo buchtu. Vymyslet další masky jim dělalo větší potíže. Jistě z toho důvodu, že mají ještě malé zkušenosti s karnevalem nebo Masopustem. S nápady jsem jim tedy pomáhala a společně jsme vymysleli masku klauna, princezny, piráta, vodníka. Děti pak samotné napadl spiderman, robot nebo Elsa. Říkadlo „Tydli, fidli“ jsme přeříkávali velmi pomalu, jelikož je složitější na výslovnost. Doprovázeli jsme jej hrou na tělo a poté orffovými nástroji, což se u dětí potkalo s úspěchem.

6.3 úterý

Ranní hry

- **U stolečku:** výroba karnevalové čepičky: zdobení a lepení různým materiálem, které si dítě samo zvolí (papírové výřezy, mačkání papíru do kuliček, látky, samolepící kamínky, barvení prstovými barvami...)
- **Na koberci:** masopustní pexeso: předmatematická dovednost (porovnávání) - velké obrázky rozložené na koberci s masopustní tematikou

Řízená činnost

- organizace: na koberci v kruhu
- pomůcky: obrázky masopustních masek, rekvizity k tvorbě masek (šátky, klobouky, čepice, látky, sukně...)

Motivace: básnička Masopust, děti stojí v kruhu, drží se za ruce a snaží se napodobit pohyby učitelky

Masopust

- Drž mě, drž mě, drž mě – pustí! (držíme se za ruce, na slovo „pustí“ se pustíme)
Máme tady masopust. (tleskáme)
My se maškar nebojíme, (zápěstím ukazujeme „ne ne ne“)
my se s nimi roztočíme, (točíme se dokola)
točíme se, točíme se – stát!
Na co si dnes budeme hrát? (tleskáme-sedneme na koberec)

Povídání o básničce

- Dnes, si budeme hrát na masky, ale ještě předtím si připomeneme, co to vlastně ten Masopust je – slavnostní období, kdy se lidé scházejí, radují se spolu, hodují a připravují velikou hostinu – smažené koblížky, jitrnice, koláčky... a že tento svátek končí masopustním průvodem v maskách
- Zeptáme se, zda si vybaví nějaké masky, o kterých jsme si vyprávěli v příběhu předchozí den. Znovu si připomeneme a ukážeme na obrázku

Hra na masky: vyjádření pocitů

- My si můžeme na masky zahrát a nepotřebujeme k tomu ani žádný kostým. Masky může být veselá, nazlobená, smutná, uplakaná, jaká ještě?
- S dětmi zkusíme tyto nálady napodobit pomocí mimických svalů a drobnými pohyby rukou

Masopustní tanečky: taneční improvizace

- Dětem přineseme různé rekvizity jako šátky, klobouky, čepice, sukně, šaty a nabídneme, ať si něco vyberou a vytvoří si tak masku
- Poté libovolně tančí na hranou hudbu

Reflexe:

Při ranních hrách měly děti možnost vyrobit si svou karnevalovou čepičku, kterou pak využijí v masopustním průvodu. Zájem měly všechny děti a vše zvládaly téměř samotné. Asistovala jsem při lepení nebo tehdy, pokud si někdo vyžádal moji pomoc. Na koberci měly připravené pexeso ve větší velikosti, a protože děti pexeso znají, nebylo mé pomoci tolika zapotřebí. Na hru dětí jsem však dohlížela a vyprávěla si s nimi, co na obrázcích je (obrázek kominíka, jitrnice, koláčky, muzikant, medvěd). Došlo však několikrát ke konfliktu, jelikož se některé děti nechtěly střídat.

Motivační básnička se dětem při řízené činnosti velmi líbila. Zopakovali jsme si jí ještě několikrát i v dalších dnech. Při společném povídání o Masopustu jsem předpokládala, že si děti nebudou pamatovat, co Masopust znamená, a to se také potvrdilo. Poté, co jsem jim ale připomněla vyprávěný příběh z předchozího dne, některé děti si vybavily masky, co jsme si ukazovali na obrázcích nebo které vymýšlely. Znovu jsem jim tedy vysvětlila, že Masopust je velmi starý svátek a je to období veselí, kdy lidé pořádají hostiny, na které připravují všelijaké dobroty, a koná se masopustní průvod v maskách. Poté jsme si zkoušeli pomocí výrazů v obličeji předvádět různá strašidla nebo masky, a to se potkalo s úspěchem, aktivita jim připadala vtipná a smály se. Tuto činnost jsme dále obohatili dalším pohybovým vyjádřením např. dupnutím, poskakováním atd. Poslední činnosti se neúčastnily dvě děti. Vše sledovaly opodál a cítily se tak víc bezpečně. U takto malých dětí je zcela normální, že se nechtějí převlékat do kostýmů, rozhodně je nikdy nenutím. Z oblékání měly děti velkou legraci. Nechala jsem je v rekvizitách přehrabovat, aby měly dostatek času na výběr, a poté jsem pustila hudbu, na kterou libovolně tancovaly. Nejprve napodobovaly mé pohyby, pak tančily společně dohromady nebo ve dvojicích.

6.4 středa

Ranní hry

- **U stolečku:** na pekaře – tvoření z modelíny koblížky, rohlíčky
- grafomotorické cvičení – malování koláčů na velký formát papíru, doprovázené básničkou:
 - Velké kolo kreslíme,
Co to bude, nevíme.
Ještě zrnka takový,
Je to koláč makový.
- **Na koberci:** zdobení koláčků – do malých obručí skládají víčka od PET lahví dle své fantazie.

Řízená činnost

- Organizace: na koberci
- Pomůcky: hladká mouka, droždí, mléko, vanilkový cukr, vejce, citronová kůra, máslo, marmeláda, olej, velká mísa, vařečky, velké a malé míče

Motivace: učitelka v převleku báby s nůsí – dobrý den, milé děti, víte, kde já jsem byla? Byla jsem na trhu, koupit nějaké věci, abych mohla usmažit koblížky. Protože jsme se dozvěděla, že se tento týden slaví Masopust a na něm nesmí koblížky chybět. Co kdybyste mi s těmi koblížky pomohly, chcete?

Příprava těsta na koblížky

- Každé dítě si z nůše vytáhne nějakou surovinu nebo pomůcku k přípravě těsta. Společně si je pojmenujeme.
- Poté se za asistence učitelky smíchají všechny suroviny dohromady, vznikne těsto.
- Pozorujeme, jak roste kvásek, později jak těsto kyne.

Koulení míče v prostoru

- Kutálení s velkými míči spojené s básničkou:
 - Kutálí se koblížek, jako malý talířek.
Kutálí se dopředu a pak zase dozadu.
Kutálí se doprava a pak zase doleva.

Barevné koblížky: třídění (na-na-na)

- Děti mají za úkol roztřídit míčky (koblížky) na červené, žluté, modré, do správných obručí.

Reflexe:

Ráno jsem dětem pomáhala při grafomotorickém cvičení. Zkoušely ho nejprve prstem na papír, poté pastelkou. Z modelíny tvořily různé tvary, podařily se rohlíčky, ale kulaté tvary (koblížky) děti zatím moc nezvládaly, potřebovaly mou výpomoc. Své výtvary si daly děti na výstavu do šatny. Zdobení koláčků na koberci, pomocí víček od PET lahve, děti vytvářely samostatně a kdo chtěl tak ve dvojicích. I přes to, že obruče byly položené stranou tak, aby nepřekážely jiným dětem při hře, stalo se, že některé svou nepozorností přes obruče prošly. Pak musely kamarádovi vše urovnat.

Motivace při řízené činnosti děti zaujala a měly velikou legraci z mého kostýmu. Každé dítě mělo možnost vyndat si z nůše nějakou surovinu a zkoušelo ji pojmenovat. Děti si občas nebyly jisté některými názvy např. droždí. Veškeré suroviny jsem měla stranou navážené a připravené od paní kuchařek, a tak nebyl problém vše s dětmi smíchat. Nejprve jsme pozorovaly, jak roste kvásek, poté smíchaly ostatní suroviny a daly těsto kynout na topení. Společně za doprovodu kytary, jsme si zazpívaly písničku „To je zlaté posvícení“, aby nám těsto dobře rostlo. Mezitím jsme si zahrály hry s míči. Kutálení dětem nedělalo žádné obtíže. Některé jsem musela usměrňovat, jelikož měly tendenci házet míčem po ostatních dětech. Při třídění míčků na barvy se předháněly, kdo jich odnese do obručí nejvíc. Barvy jsme si pojmenovaly a vymýšlely, jaké ty koblížky mohou mít marmeládu – červené jahodovou, žluté meruňkovou, modré švestkovou. Na závěr jsme zkontrolovaly, jak těsto kyne a odnesly ho paní kuchařce, která nám později koblížky usmažila.

6.5 čtvrtek

Ranní hry

- **U stolečku:** na řezníka – výroba jitrnic ze starých ponožek, naplněných zmačkanými kousky papíru, na konci zauzlované špejlí, zvukové pexeso
- **Na koberci:** na zedníky – stavění z molitanových kostek

Řízená činnost

- Organizace: na koberci
- Pomůcky: hudební nástroje, obrázky hudebních nástrojů

Motivace: učitelka v převleku za muzikanta (čepice, vesta) přichází k dětem, v ruce má vozembouch a zpívá začátek písně, Já jsem muzikant – Dobrý den, děti. Jestlipak víte, kdo já jsem? Nevíte? Já jsem muzikant a přišel jsem k vám z velké dálky, jelikož jsem ve světě slyšel, že se tady u vás slaví masopust. Je to pravda? A protože na každém správném Masopustu nesmí chybět muzikanti, my si na ně společně zahrajeme.

Poznávání hudebních nástrojů

- Dětem ukážeme nejprve takové, které máme k dispozici ve školce – kytara, piano, housle, rytmické a melodické nástroje. Seznámíme je i s netradičním nástrojem, vozembouchem. Ostatní ukážeme na obrázku (basa, trumpeta). Předvedeme, jak se na ně hraje, jaký mají zvuk, necháme zkoušet i děti

Na muzikanty

- Dětem přiblížíme písničku pochodovou chůzí s doprovodem ozvučných dřívek, poté pantomimicky ztvárňujeme hru na nástroje
- Na závěr si děti vyberou jakýkoli rytmický nástroj, se kterým budou písničku doprovázet – hra na masopustní průvod

Reflexe:

Sluchové pexeso viděly děti poprvé, předpokládala jsem tedy, že je zaujme. Najít však stejné dvojice pro ně nebylo jednoduché. Výroba jitrnic se dětem zdařila. Bavilo je naplňovat ponožky papírem, se zauzlováním jsem jim pomohla. Všechny vyrobené jitrnice si pověsily ve třídě na provázek.

I tento den měl převlek za muzikanta u dětí úspěch. Vysvětlila jsem jim, co slovo muzikant znamená – člověk, který umí hrát na nějaký hudební nástroj nebo zpívá. Jejich pozornost upoutal nový nástroj vozembouch, který si děti chtěly osahat a zkusit s ním bouchnout. Vysvětlila jsem jim, že je to typický masopustní nástroj, který sebou vezmeme na masopustní průvod. Ukázka nástrojů byla pro děti zajímavá, na každý z nich si chtěly zahrát. Bylo to pro ně však dlouhé, tudíž jsem přešla k další aktivitě. Překvapilo mě, že téměř všechny děti zachovávaly při hře na dřívka rytmus a též dokázaly pantomimicky napodobit hru na nástroje. Obávala jsem se, že bude písnička pro děti dlouhá, což se potvrdilo. Při poslední hře s rytmickými nástroji jsme zpívaly pouze dvě sloky.

6.6 pátek

Ranní hry

- **U stolečku:** výroba rytmických nástrojů a chřestidel z tub od vitamínů, Kinder vajíček, naplněné rýží, hráškem, pískem nebo kamínky
- **Na koberci:** rej masek – taneční improvizace dětí na hranou hudbu
- motorický chodník

Řízená činnost

- Organizace: masopustní obchůzky po třídách, školní kuchyni
- Pomůcky: hudební nástroje, masky

Masopustní průvod

- Obchůzky uskutečněné ve dvou třídách a školní kuchyni
- Každá návštěva začíná říkadlem Tydli, fidli, bumtarata za doprovodu chřestidel a vozembouchu

Reflexe:

Pátek byl vyvrcholením celého Masopustu. Ráno si děti vyráběly hudební nástroje dle svého přání a moc je to bavilo. Nástroje jsme hned využily při masopustních obchůzkách. Děti si z domova přinesly kostýmy, které měly za úkol doma spolu s rodiči vyrobit. Kostýmy přinesly všechny děti, ale ne každý si ho chtěl obléct. Nenutila jsem

je. Tancování v maskách si děti užívaly, kdo chtěl, mohl si nasadit na hlavu svou vyrobenou karnevalovou čepičku. Děti tuto činnost zvládaly samostatně, když jsem se ale k nim přidala, měly radost a smály se. Během rána si také mohly procházek motorický chodník, který děti velmi uklidňuje.

Masopustní obchůzky jsme měly předem domluvené s kolegyněmi z ostatních tříd a také s paní kuchařkami, které jsme navštívily ve školní kuchyni. Děti byly oblečené v kostýmech a ty které nechtěly, si vzaly svou vyrobenou karnevalovou čepičku. Každé dítě mělo své chřestidlo, které si ráno vyrobilo a nezapomněli jsme ani na vozembouch. Každou obchůzku jsme započaly říkadlem Tydli, fidli, bumtarata, kterou jsme si po celý týden opakovaly, hlasitým chřestěním nástrojů a výskotem. Z toho byly děti nadšené a smály se tomu. Zazpívaly vždy jednu lidovou písničku na přání a dostaly drobnou odměnu v podobě sladkosti. A protože jsme v průvodu měli dva kominíky, každému hostiteli vždy udělali na obličej šmouhu pro štěstí, z čehož měly děti velikou legraci. Celkem jsme navštívili dvě třídy a paní kuchařky ve školní kuchyni, poté byly děti unavené, a tak se masopustní průvod ukončil. Před obědem, jsme si společně povyprávěly, co se dětem líbilo, vzpomínali jsme na to, co všechno jsme v týdnu dělali a na co si hráli. Děti si pamatovaly přípravu těsta na koblížky, tvoření jitrnic, které si pověsily ve třídě na provázek a vzpomněly si též na to, jak se oblékaly pomocí různých rekvizit a vytvářely si kostýmy.

6.7 Závěrečná reflexe:

Celého projektu se zúčastnilo celkem 9 dětí (zapsaných je 17) a pokládám ho za velmi vydařený. Téma masopustní tradice bylo pro děti nové, a tak nebylo těžké je zaujmout. Po celý týden byly děti aktivní, většina z nich realizovala činnosti a aktivity s radostí a bez jakéhokoli přemlouvání. Prostřednictvím připravených aktivit děti získávaly nové poznatky a zkušenosti o oslavě Masopustu a snad se mi i podařilo tuto tradici dětem více přiblížit a vysvětlit ji přiměřeně jejich věku. Celý týden probíhal v klidné, pohodové atmosféře, a to i díky malému počtu dětí. S překvapením jsem pozorovala, jak si děti hrají na různá strašidla, řemesla nebo si vytvářely masky i mimo řízené aktivity. Celý projekt vyvrcholil masopustním průvodem, ze kterého si děti odnesly mnoho zážitků.

Masopustní obchůzky by se za běžných podmínek daly též realizovat průvodem po městě, návštěvou např. městského úřadu, základní školy nebo v domě u bývalých zaměstnanců.

Cílem tohoto projektu bylo seznámit děti s lidovými tradicemi spojenými s masopustním obdobím a aktivně a s radostí tuto dobu společně prožívat. Některé lidové tradice a zvyky je těžké takto malým dětem přiblížit, dle reakcí a pozitivní odezvy dětí však usuzuji, že se mi daný cíl podařilo naplnit.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem učitelky v mateřských školách využívají svátky a lidové tradice při své práci s dvouletými dětmi. Dalším cílem bylo připravit a realizovat program oslav masopustu pro třídu dvouletých dětí v mateřské škole. Práci jsem rozdělila do dvou částí na teoretickou a praktickou.

V teoretické části práce jsem se věnovala dvouletému dítěti a jeho pobytu v mateřské škole. Navázala jsem na jeho vývojová specifika v oblasti hrubé a jemné motoriky, jazyka a řeči, v oblasti osobnostního a sociálního vývoje, též jsem popsala hru dvouletého dítěte a krátce popsala metody práce s touto věkovou skupinou. V další kapitole jsem obecně charakterizovala lidové tradice a též jejich význam pro dítě. Vzhledem k praktické části práce jsem se podrobněji věnovala oslavě masopustu a tím, jak lze tuto lidovou tradici v mateřské škole prožívat. Poslední kapitola se zabývá možnostmi plnění RVP PV prostřednictvím svátků a lidových tradic, kde jsou uvedeny vybrané klíčové kompetence a také vzdělávací oblasti, související se svátky a lidovými tradicemi.

Praktická část práce se skládá z výzkumného šetření a týdenního projektu, který jsem v mateřské škole realizovala. Výzkumné šetření bylo uskutečněno metodou kvalitativního výzkumu. Na základě rozhovorů s učitelkami mateřských škol pracujícími s dvouletými dětmi jsem zjistila, že se způsoby jejich práce s využitím lidových tradic pro práci s dvouletými dětmi výrazně neliší. Z výzkumu vzešlo, že stěžejním prostředkem k tomu, jak dvouletým dětem lidové tradice předkládat je prožitkové učení. Tedy takové, kdy dítě přirozenou cestou získává zkušenosti a poznatky na základě vlastních prožitků. Ukázalo se, že častou problematikou při seznamování dětí s lidovými tradicemi bývá náročnost přípravy nebo jazyková bariéra. Nejčastěji jmenovaným problémem byla však pozornost dětí, proto je třeba volit takový způsob práce, adekvátní k jejich věku. Všeobecně z výzkumu vyplynulo, že respondentky považují za důležité vzbuzovat u dětí zájem o lidovou kulturu již od útlého věku a za hlavní přínos pro děti byla jmenována úcta k lidové tradici a její zachování pro další generace.

Týdenní projekt s názvem „Masopust nám nastává, holky, kluky svolává“ jsem realizovala v mateřské škole s 2-3letými dětmi. Veškeré činnosti a aktivity jsem směřovala k poznávání lidových tradic a zvyků v období masopustu s tím, že jsem se zaměřila převážně na učení prožitkem.

Svou práci spatřuji přínosnou převážně pro učitelky mateřských škol, které pracují s dvouletými dětmi. Týdenní projekt jim může sloužit jako námět a inspirace při plánování aktivit pro děti v masopustním období.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Allen, K. E. & L. R. Marotz (2002). *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál.
- Černoušek, M. (1990). *Děti a svět pohádek*. Praha: Albatros.
- Dvořáková, H. (c2009). *Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe. Nahlížet – nacházet.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Koťátková, S. (2008). *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada).
- Kropáčková, J. & H. Splavcová (2017). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání od jara do léta*. Praha: Raabe. Dobrá školka.
- Kropáčková, Jana & Hana Splavcová (2016). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. Dobrá školka.
- Kupcová, Z. et. al. (2016). *Činnosti ke svátkům a tradicím v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Langhammerová, J. (2008). *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. [Praha]: Petrklíč.
- Langmeier, J. & D. Krejčířová (2006). *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada).
- Matějček, Z. (2003). *Co děti nejvíc potřebují*. Vyd. 3. Praha: Portál. Rádcí pro rodiče a vychovatele.
- Matějček, Z. (2005). *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Praha: Grada. Pro rodiče.
- Matějček, Z. (1996). *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál. Rádcí pro rodiče a vychovatele.
- Mertin, V. (2011). *Výchovné maličkosti: průvodce výchovou dítěte do 12 let*. Praha: Portál.
- Mišurcová, V. & M. Severová (1997). *Děti, hry a umění*. Praha: ISV. Psychologie (ISV).
- MŠMT (leden, 2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. <https://www.msmt.cz/file/45304/>

MŠMT (únor, 2020). Informační materiál ke vzdělávání od 2do 3 let. <https://www.msmt.cz/file/52421/>

Oprailová, E. & V. Gebhartová (2011). *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál. Kurikulum předškolní výchovy.

Oprailová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada).

Pitrová, P. (2016). *Český rok: lidové tradice a zvyky*. Ilustroval Václav RÁŽ. Praha: Fragment.

Průcha, J. et. al. (2013). *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál.

Říčan, P. (2014). *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál.

Římánková, J. (červen, 2020). Rozhovor: Slavnosti a svátky dávají našemu životu řád. Informatorium, č. 06/20. <https://nakladatelstvi.portal.cz/casopisy/informatorium-3-8/100037/slavnosti-a-svatky-davaji-nasemu-zivotu-rad>

Splavcová, H. & J. Kropáčková (2016a). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál.

Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.

Šottnerová, D. (2009). *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. Olomouc: Rubico.

Švaříček, R. & K. Šedřová (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

Trávníček, J. (2007). *Vyprávěj mi něco--: jak si děti osvojují příběhy*. V Příbrami: Pistorius & Olšanská. Scholares.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon) (2004). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 3
Příloha B	Přepis rozhovoru s respondentkou č. 4

Příloha A

Přepis rozhovoru s respondentkou č. 3

Nejdřív bych vás chtěla poprosit, abyste mi zkusila popsat, jakým způsobem s dětmi slavíte svátky a lidové tradice, jaké konkrétně a zkusila se při tom zaměřit také na to, jakým způsobem je dětem předkládáte.

Snažím se je předkládat jakoby co nejvíc názorně, aby to ty malé děti pochopily. Takže používám hodně obrázky a pohádky nebo když je k danému tématu díl, pustím Chaloupku na vršku.

Kde hledáte nápady? Čerpáte např. z nějaké literatury?

Já teda hledám inspiraci dost často v knize od Dagmar Šottnerové, Lidové tradice, a vždycky děti seznámím s tím, kdy a jak se co slaví. Samozřejmě jen okrajově, aby to ti malí pochopily. U nás vedou třeba Dušičky, Mikuláš, Svatá Lucie, Vánoce, Tři králové, Hromnice nebo taky otevírání studánek. Takový ten den dětí, matek, otců a tak.

Dagmar Šottnerová má skvělé knížky a tahle mi teď při psaní moc pomohla

Já tu knížku mám moc ráda, ty svátky jsou tam docela pěkně vysvětlený, a hlavně potom ty básničky a hry tam jsou bezvadný.

Můžu se zeptat, jak slavíte Hromnice? To mě zajímá

Hromnice? Jo určitě. S dětmi vždycky vyrábíme svíčky, které pak dáváme za okno, aby nás chránily proti bouřce, hromům, velkému dešti a tak. Taky si hodně hrajeme s hudebními nástroji, předvádíme velké hromy, malé, bouřku, déšť nebo s padákem.

To je hezké, děkuji za inspiraci. Zapojují se u vás nějakým způsobem i rodiče? Do příprav nebo s vámi přímo slaví...

No, co se týká rodičů tak musím říct, že když je poprosíme, tak se většina z nich vždycky zapojí. Ty oslavy slavíme spíš dopoledne, takže je žádáme třeba o přípravu kostýmů na Masopust nebo Halloween, prosíme je i o nějaké zdravé občerstvení a musím říct, že jsou většinou rádi za zpestření, i když s tím mají práci...jeden rok se mi stalo, že jedna maminka s chlapečkem usmažily doma pro celou třídu koblížky...jo a teď jsem si vzpomněla...vlastně den otců a den matek slavíme společně. Na den matek vždycky

probíhá soutěž o nejlepší koláč, co maminky upečou a děti pak maminkám zazpívají. No a na den otců soutěží ve dvojici tatínci s dětma...když to tedy počasí dovolí... pak máme většinou grilovačku nebo posezení.

A rodiče se účastní rádi?

Myslím si, že ano. Bývá nabitá zahrada. (smích)

Když děti seznamujete s nějakou lidovou tradicí, je něco, s čím míváte problémy?

Určitě s pozorností. Hlavně teda při vyprávěcí části. Ale to je u takhle malých dětí zcela normální

Můžu se zeptat, co pro to děláte, aby se děti soustředily co nejdéle?

No snažím se to povídání dělat co nejkratší a zařazuju jakékoli aktivity hlavně s pohybem, aby to bylo akční...ještě mě napadlo, že příprava je taky dost obtížná. Jak tu tradici dětem představím, aby pochopily, o čem to je a proč. Prostě aby to bylo pro jejich věk srozumitelné a hlavně zajímavé. Já vždycky říkám, kvalitní příprava minimalizuje problém se zaujetím. (smích)

To máte pravdu. Ještě bych se vás chtěla zeptat, zda je podle vás důležité seznamovat už takto malé děti s lidovými tradicemi. Jaký to má podle vás přínos pro děti?

Podle mě je důležité dětem ukazovat tu propojenost člověka s přírodou, naučit je přírodu respektovat a tradice také. Je taky fajn, že se můžou seznámit s tradicemi, které se tak běžně neslaví. My třeba zařazujeme čištění studánek. Z jara s dětmi chodíme do lesa, tam jednu máme a říkáme jí básničku a vyčistíme jí od nečistot. Pak ještě Svatojánskou noc třeba.

Dobře, děkuji. Poslední, co mě ještě zajímá je Masopust. Slavíte ho?

Jojo. Tomu věnujeme celý týden a jeden den máme vždycky průvod s tradičními maskami. Když jsou teda rodiče ochotný je vyrobit – spidermany a princezny si necháváme na den dětí. Každý den míváme jinak tematický – třeba koblížkový den, to si vyprávíme pohádku O koblížkovi, zkusíme jí zdramatizovat, ve výtvarce zdobíme koláčky (papírový) nebo máme hudební den, kdy pořádáme masopustní průvod. Chodíme po vesnici, zpíváme a už druhým rokem se vždycky zastavíme u domečku, kde

bydlí naše bývalá paní kuchařka. Děti jí zpívají a ona pro ně má vždycky připravenou nějakou dobrotu. To je pro ně velkej zážitek... jo, a ještě jsem zapomněla, že jim vždycky první den čtu z knížky Chaloupka na vršku, je tam díl přímo o Masopustu. Ve zkratce asi takhle.

Tak to slavíme podobně (smích). Moc vám děkuji za rozhovor, z mé strany by to bylo vše. Máte nějakou otázku vy na mě? Asi ne, nic už mě nenapadá. Dobře, děkuji a mějte se hezky.

Příloha B

Přepis rozhovoru s respondentkou č. 4

Nejdřív bych vás chtěla poprosit, abyste mi zkusila popsat, jakým způsobem s dětmi slavíte svátky a lidové tradice, jaké konkrétně a zkusila se při tom zaměřit také na to, jakým způsobem je dětem předkládáte.

Jasně. No, většinou začínám pohádkou, která se k té dané tradici váže. Mám ráda třeba Chaloupku na vršku, kterou buď přečtu, nebo jí pustím na notebooku. Taky používám obrázky, kde dětem ukazuju, co se, jak dělá a ptám se jich, jestli to taky dělají doma. Do hloubky ale moc nejdem. Vysvětlím jim proč, a co se slaví, ale víc zatím nevysvětluju. No, taky se jim vlastně líbí, když se za něco převlíknu. Třeba když slavíme Filipojakubskou noc, tak se převlíkám za čarodějnici, na Vánoce zase za čerta, no a zahraju jim krátký divadýlko nebo scénku.

Tak to se dětem určitě líbí že?

Jojo, mají z toho většinou srandu, ale je pravda, že je to vždycky upoutá.

A jaké tradice nejčastěji slavíte?

No nejčastěji určitě Vánoce, Velikonoce, masopust, čarodějnice.

A zapojujete nějak rodiče?

Myslíte třeba do příprav? **Ano třeba.** Jo, to jo. My jsme třeba rádi, když nám rodiče poskytnou ze svých oslav fotografie, abychom si s dětmi ukázali, kdo jak slaví nebo když slavíme masopust, tak jsme rádi, když se zapojí do výroby masek a tak. Taky pořádáme tvoření s rodiči hlavně teda před Vánoci a Velikonocemi.

Myslíte nějaké tvořivé dílničky?

Jojo, přesně tak. Vždycky s kolegyněmi něco nového vymyslíme, nějaký výrobek, co si děti s rodiči vyrobí a pak odnesou domu. Mívá to docela úspěch. Kolikrát je nemůžeme dostat ani domu.

A pořádáte třeba nějaké besídky s dvouletákama?

Ano, určitě, na den matek a na Vánoce. Rodiče jsou rádi, když besídky jsou, protože to vlastně u nás zažívají poprvé. Mají možnost vidět, co s dětmi ve školce děláme nebo co se naučily.

Vrátím se k tradicím. Když děti seznamujete s nějakou lidovou tradicí, je něco, co vám tu práci ztěžuje, míváte s něčím problémy?

Já teda mám problém hlavně s tím, že některý dvouletáci ještě neumí pořádně mluvit a nemůžu se s nima dorozumět, jestli všemu rozumí. A když se na něco zeptám, nerozumím tomu, co odpovídají.

A jak to řešíte?

No většinou se snažím dobrat k nějaké odpovědi, takže se jich zkouším ptát jinak. Prostě mluvíme a mluvíme. (smích)

Je podle vás důležité seznamovat už takto malé děti s lidovými tradicemi? Jaký to má podle vás přínos pro děti?

Důležitý to rozhodně je. Mě jde třeba o to, že děti seznámím s tradicemi, které nejsou tak známé nebo které se dodržují jen někde na vesnicích. Dneska se ty tradice doma tolik nedodržují, takže jim to můžeme ve školce vynahradit.

Mohla byste mi prosím ještě trochu podrobněji popsat, jak u vás slavíte masopust?

Masopust? No stejně jako u všech tradic začnu nějakým vyprávěním. Tady jsem taky šáhla po Chaloupce na vršku, ale tentokrát jsem ji dětem pustila na notebooku, tam je krásně ten masopust vysvětlený. Zahráli jsme si na průvod, děti se převlékly do různých zvířecích masek a takhle jsme obešli dvě třídy. Zpívaly jsme, tancovaly, vysvětlila jsem jim, co je to půst, že se nejí maso a ke svačině jsme měli koblížky, na kterých děti spolupracovaly. No a celý týden jsme zakončili karnevalem.

Říkala jste, že jste měli koblížky. Ty připravovaly děti?

Ano, paní kuchařky nám připravily suroviny a děti umíchaly těsto

A povedly se?

Jo, byly dobrý. Děti se oblizovaly (smích)

Dobře, to by bylo z mé strany vše. Máte nějakou otázku vy na mě? Ne ne, nemám, snad vám to k něčemu bude. Určitě bude, děkuji moc za rozhovor a mějte se hezky.